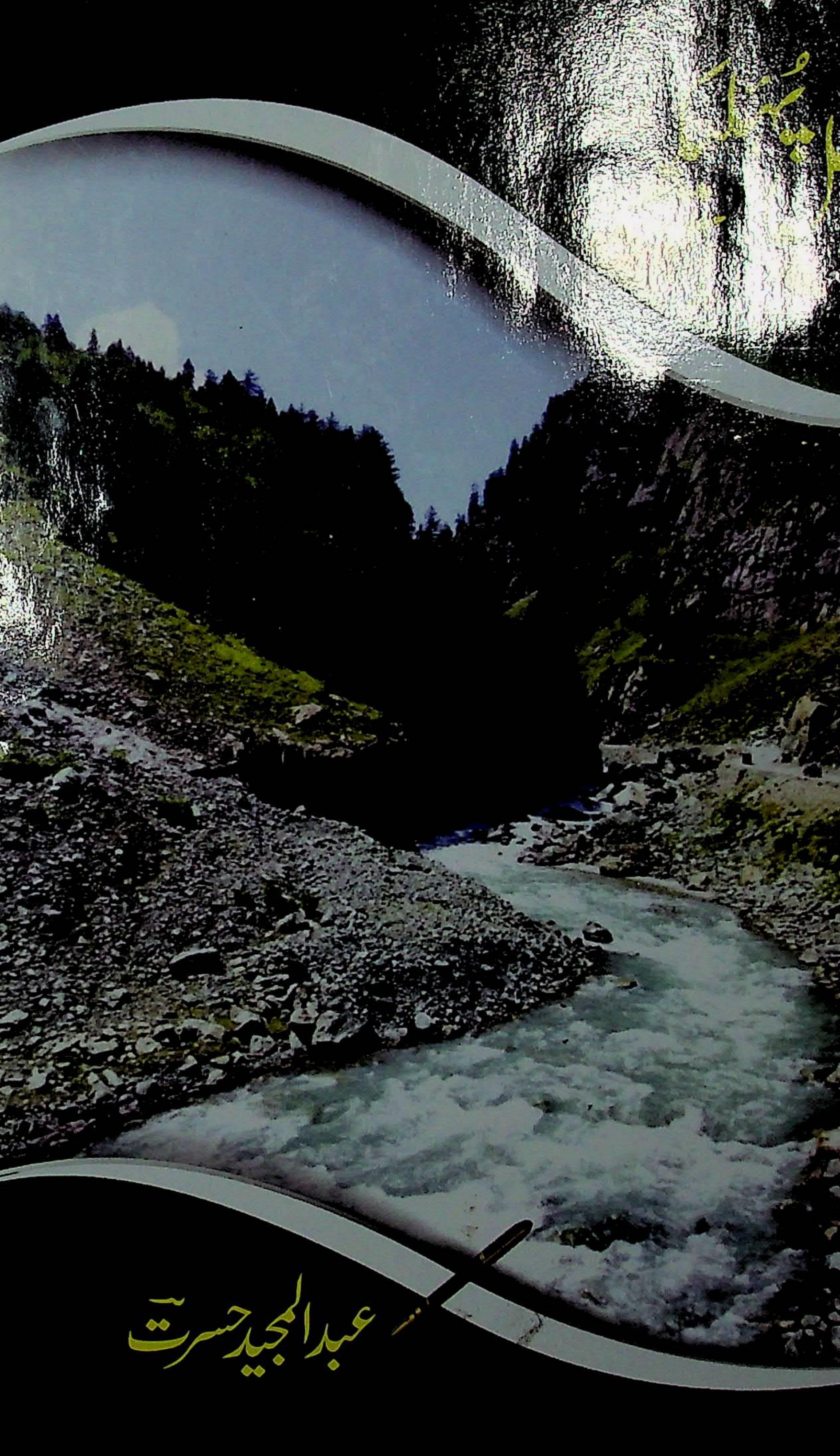

عبدالمجید حسرت

پُھل پھلیکھے

(شعری مجموعہ)

عبدالمجید حسرتؔ

کتاب دا ناں : پُہل پُہلیکھے

نوعیّت : شعری مجموعہ (پہاڑی)

لکھاری : عبدالمجید حسرت

تعداد صفحات : ۱۸۴

سنِ اشاعت : ۲۰۲۱ء

کمپیوٹر کمپوزنگ : عبدالمجید حسرت

ترتیب وتزیین : عبدالمنان گورسی (توحید کمپیوٹرس) سری نگر
gorsi7373@gmail.com / 7006623882

تصحیح : عبداللطیف بجران

تعداد : ۵۰۰

مُل : عام ایڈیشن ۳۰۰ روپے/لائبریری ایڈیشن ۵۰۰ روپے

چھاپہ خانہ:

لکھاری دیاں دیگر تصانیف:

- ......رہت نمانی (شعری مجموعہ گوجری)
- ......پرچول (پہاڑی تحقیق وتنقید)
- ......قندیلِ راہ (اردو)
- ......سوچ سوچی (گوجری تحقیق وتنقید)
- ......چھوٹا رے (پہاڑی شاعری بچیاں واسطے)

لکھاری دا پتہ:

موضع سُر فراؤ تحصیل گُنڈ ضلع گاندربل جموں وکشمیر

نانوناں

نِکّی پیہین

نورالنساء دے ناں۔۔۔

جیہڑی جوانی دی پوہڑی تے قدم رکھدیاں ہی

خالقِ حقیقی کول گجھ پہچی۔۔۔۔۔۔

ہوراساں واسطے دردنشانی چھوڑگئی۔۔۔۔۔۔

فہرست

کجھ گلاں

کشمیر دی خوبصورت وادی دے چڑھدے پاسے۔سونہ مرگ دیاں خوبصورت نکیاں، ماہلاں تہ اسمان کوچھوندے ٹُنگاں، بیاڑاں تہ دیاراں نال لدے پھدے نکیاں ماہلاں دے کلاسرے بسے سرفراؤ گراں سرسبزتہ شادماں بستی دے اندر اِک گمنام مگر پُر گوشاعر مولوی عبدالخالق ہوراں دے کنبر اِک بچّے جنم کنہدا۔

مولوی عبدالخالق ہوراں دے زیرِ سایہ اُس اکھ کھولی تہ اُنہاں دی عنایت تہ لبریز شعراں دی گنگناہٹ بچ زندگی دی سیڑھی چڑھدیاں چڑھدیاں اوہ بچّہ جوانی دی حداں بچ داخل ہویا ہور دکھدیاں دکھدیاں اُسدے اپنے ہوٹھاں تھیں شعرگوئی دا امرت چون لگا۔اج تھیں قریبا دو دہاکے پہلاں اس نوجوان دا رابطہ پہاڑی سیکشن نال ہویا ہور ایہہ رابطہ ہک مضبوط رشتے بچ بدل گیا۔

ایہہ نوجوان عبدالمجید حسرت دے ناں نال شعروادب دی دنیاں بچ متعارف ہویا۔سیکشن نال رابطہ جُڑنے نال ہی اُس دا ادبی تہ شعری سفر اپنی اگلی

منزل دا ہر تیزی نال نہ صرف جاری رہیا سگوں اس دے اندر بہتری ہور پختگی دا دن دگنا رات چگنا بادھا ہوندا گیا۔

جتھے حسرت شاعراں تہ ادیباں دے حلقیاں بچ جانیاں پہچانیاں جُلن لگا، اُتھی اوہ اپنے منصب نال اسی قدر جُڑیا ہویا ہے ہور درس وتدریس دے حوالے نال بھی ہک لائق فائق استاد ثابت ہویا۔

حسرت لکھے پڑھے دے نال نال ہک اچھے براڈ کاسٹر دی صورت بچ سامنے آیا۔ گویا اس نوجوان سن اپنی ہمہ جہت پہلو شخصیت کو منوائے بچ کامیابی حاصل کیتی۔

اِس ویلے اوہ جوانی دی شکھر دوپہر دے پلاں تھیں گزر رہیا ہے۔ تہ اِتھے مکو ایہہ شعر رہ رہ کے یاد رہیا ہے کی

ع بلندیوں پہ پہچنا کوئے کمال نہیں
بلندیوں پہ ٹھہرنا کمال ہوتا ہے۔

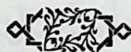
اساں کو اُمید ہے کہ اوہ نہ صرف انہاں بلندیاں تے قائم رہسی بلکہ بفضلِ ربی عروج دے کئی ہور زینے طے کر دا اگے بدھسی گا۔

زیرِ نظر مجموعہ "پہُل پہُلیکھے" ادب کو اس دی پہلی سوغات نیہہ بلکہ پرچول دے ناں نال پہاڑی شعر و ادب دے حوالے نال کجھ ناقدانہ تبصریاں تے مشتمل کتاب ادبی حلقیاں بچ قبولیت حاصل کر چکی ہے۔ اِس تھیں علاوہ بچیاں واسطے پہاڑی نظماں دا مجموعہ چھبو ٹہارے شائع ہو چکیا ہے۔

گوجری شاعری تہ نثر دے دو مجموعے تہ اُردو اُستاداں واسطے ہک کتاب

پہلاں ہی منظر عام اُتے آگئے ہین۔ اُمید ہے کہ نواں شعری مجموعہ اس دی مزید شُہرت وتکریم دی وجہ بنسی۔ اسیں دُعاء کردے ہاں کہ حسرت اسی طراں بے شمار میل پتھر نصب کرداگے بدھد اجُلے ہور ترقّی دیاں منزلاں طے کرے۔

ڈاکٹر مرزا فاروق انوآر
چیف ایڈیٹر پہاڑی
جموں ۲۸ /اگست ۲۰۲۱ء

پہیل پہیلیکھے بارے دو گلاں

زندگی دا بغور مطالعہ کیتا جلے تے سمجھ ایندی ہے کہ زندگی بذاتِ خود پہیل پہیلیکھیاں دی ہک اہجی زنزیر ہے جس دی کڑیاں کو جئیاں انسان کھولنے دی کوشش کردا ہے تے انسان پہیل پہیلیکھیاں ہور فریاں دی تانی مزید اُلجھدی ہے تہ کہور بچ باھدا ہوندا جلدا ہے۔

زندگی دیاں پرتاں بالکل پیاز دے گنڈے دی مانند ہین جھاں کو چھِلدیاں چھِلدیاں گھنڈا مُک جلدا ہے لیکن منزل لاحاصل رہندی ہے۔ زندگی دے مختلف ادوار یا پڑاؤ ہک تھیں ہک خوبصورت پہیلیکھے کہیں کے انسان دے سامنے آ کھلدے ہین۔ لیکن منزل کجھ ہی خوش بخت لوکاں دے نصیب ہوندی ہے جنہڑے زندگی دے سراغ کو پہچ گیندے ہین، لیکن کئی قسم دے کھٹے مٹھے پہیلیکھے زندگی کو طویل تر کر چھوڑ دے ہین۔ بالآخر اس دا ساحل موت دی ہک ہلکی جہی جنبش نال ممکن ہو جلدا ہے تہ انسان دے ساریاں پہیل پہیلیکھیاں دا خاتمہ ہو جلدا ہے۔

بہرحال ماہڑا موضوع پہیل پہیلیکھے ہی ہے۔ لیکن زندگی دے فلسفے ہور پہیل

پئہلیکھے بارے بحث کرنی ماہڑے جئے ناچیز دے بس دی گل نیہہ۔ دراصل پئہل پئہلیکھے ہِک معتبر ادیب تہ شاعر دے شعری مجموعہ پہاڑی دا خوبصورت عنوان ہے۔ ایہہ نامور شاعر اس دے دوست جناب عبدالمجید حسرت جہڑے شمالی کشمیر دے ضلع گاندربل دے مضافات دے رہنے والے ہین۔ قابلِ ذکر ہے جے حسرت ہوریں اُس تہرتی دے فرزند ہین جس تے ولی اللہ حضرت بابا جی صاحب لارویؒ ہوراں دے قدم پئے ہین ہور تا وقتِ تحریر اس علاقے بچ کئی نامور ادیب تہ شاعر ادب دے باغیچے بچ نویں نویں رنگ دے پھل ترپ رہے ہین۔ حسرت صاحب بھی اِنہاں ہی ادیباں ہور شاعراں بچوں ہِک نہایت ہی موزوں کلام ہور سخنوری دے علمبردار ہین۔ پیشے دے لحاظ نال اُستاد ہین ہور اُستادانہ صلاحیت کو بروئے کا آندیاں ہویاں انہاں ہِک درجن دے قریب کتاباں اُردو، پہاڑی تہ گوجری ادب دی چھول بچ بائیاں ہین۔ اُنہاں دی شاعری کو چواں پاسیاں تھیں داد ملی ہے۔ ہور پزیرائی حاصل ہوندی آئی ہے۔ اج انہاں دا ہِک خوبصورت پہاڑی شعری مجموعہ زیرِ نظر ہے۔ اُمید کیتی جُل سکدی ہے کہ دوئیاں کتاباں دی طراں زیرِ بحث مجموعے کو بھی پسند کیتا جلسی، خوب داد ملسی تہ پہاڑی دے ادبی باغے بچ ہِک گراں قدر اضافہ تہ بادھا ثابت ہوسی۔ شاعرِ موصوف فلسفے دی گل کو بھی اپنے منفرد شعری انداز بچ پیش کرنے دی خداداد صلاحیت رکھدے ہین۔ ہور ہمعصر شعراء اندی اس ادبی کاوش کو سُرمہ بصیرت سمجھ کے اکھیاں تے ملدے ہین۔ موصوف پچھلے بہیاں سالاں تھیں پہاڑی شیرازے دیاں کھنڈریاں دیاں زلفاں سنوارنے دی کوشش بچ شامل ہین۔ انہاں دی اس کتاب بچ شامل شاعری دے حوالے نال کجھ حرف نامکمل لکھنے دی کوشش کرساں۔ ورنہ اندی شاعری کو ماہڑی

طرفوں کسے سند دی کیہٹ ہی ضرورت ہے۔ جسطراں میں پہلے عرض کیتی ہے، حسرتؔ ہوراں کو شاعری بچ منفرد مقام حاصل ہے، بالخصوص غزل دی خوصورت عمارت دی تعمیر دا چ بھی بدرجہ اُتم انہاں کول موجود ہے۔ بڑے خوبصورت پیرائے بچ اپنا مقصد بیان کر چھوڑ دے ہین ہور کسے دے کنوں کن خبر نیہہ ہوندی۔ زندگی دے کسے بھی پہلو اُتے شعری چھاپ چھوڑن دا چ حسرتؔ ہوراں کولوں کوئی سکھے۔ کسے بھی موضوع تے چند حرفاں بچ مچ کجھ آکھ چھوڑ دے ہین۔ زندگی دے پہٗل پہٗلیکھیاں تہ ناپائیداری بارے ہک جائی کجھ اس طراں آکھدے ہین۔

لگ گئی مرنے غماں دے زندگی اس پہٗلیکھے بچ جوانی مُک گئی
دین والے دے حوالے ہو گئی زندگی حسرتؔ بے گانی مُک گئی

حسرتؔ ہوراں غزل دے علاوہ تقریباً ہر شعری صنف بچ طبع آزمائی کیتی ہے۔ جنہاں بچ حمد، نعت، سی حرفی، باراں ماہہ، روایتی نظماں تہ آزاد نظماں شامل ہین۔ لیکن غزل بچ اندا منفرد مقام ہے یا اسطرح آکھنا دُرست ہوسی جے ایہہ غزل ہی دے شاعر ہین۔ غزل دے ارتقائی دور بالخصوص پہاڑی غزل دے حوالے نال گل کراں یعنی اس دے بچپن تھیں جوانی دے سفر بچ اردو غزل ہی دی طرح پیار، محبت، ہجر، وصال، عشق وحسن، گُل، بُلبل ہی موضوع رہے ہین، لیکن جدید پہاڑی شاعری اس دور بچوں باہر آکے نویں نہج، نویں پیغام دے کے غزل دی صنف کو دوام بخشیا۔ نویں غزل سُن زندگی دے تمام پہلواں کو اپنی لپیٹ بچ آندا ہے۔ غرض ہک شاعر جس جس زمانے بچ جو دِکھدا، محسوس کردا رہیا تہ اوہ ہی غزلیہ شاعری دے ذریعہ قارئین تکر پہچائے دے کوشش بچ رہیا۔ زندگی دے تمام اُتار چڑھاؤ، اونچ نیچ، کھٹے مٹھے دُکھ درد تنہو کھے، پہٗل

پہلیکھے ،محنت مشقت ،ظلم و جبر ،سیاسی سماجی ،مذہبی ہور اِقتصادی پہلو بھی زیرِ بحث آرہے ہین ،موجودہ دور دے تمام نشیب و فراز غزل دے زینت بن دے آرہے ہین۔

اِسی جدید روش کو اپنیندیاں ہویاں حسرت ہوراں اپنے دور دے اساتذہ دی پیروی کر کے اپنے آپ کو نویں زمانے دے تقاضیاں دے مطابق غزل دے ذریعے اپنے خیالات ،احساسات تہ جذبات کو اساں تکر پہچاۓ دی ہک کامیاب کوشش کیتی ہے۔اگے دکھو ہک ہور موضوع تے کجھ اس طراں لکھدے ہین:

سنگ ماہڑے ارمان توہڑے ہی کافی ہین
میں دنیاں دی سنگت لوڑی کے کھٹیا
اُس دے ظلم دا دریا آخر سُکسی بھی
ہک غریب دی ٹہاری روہڑی کے کھٹیا

غریبی ،امیری ہور ساہوکاری تہ مظلومی دا ذکر حسرت ہوراں کامیابی نال کیتا ہے۔حسرت کو بغور پڑھنے دے بعد پتہ چلتا ہے جے حسرت ہک خوبصور تخیل ہور اُچی پرواز دے شاعر ہین۔ہور کثیر رنگ شاعر ہین تہ اندی شاعری مختلف رنگاں دا مرکب ہے۔تہ اپنے لفظاں کو انہاں خوبصورت رنگاں نچ رنگ کے زندگی دی اصلیّت کو قارئین تکر پہچایا ہے۔چھٹی چھاری دی دوٹوک گل نہایت آسان لفظاں نچ دوئیاں تکر پُہچیندے ہین۔

الغرض عبدالمجید حسرت پہاڑی غزل دے بالخصوص تہ پہاڑی شاعری دے بالعموم ہک کامیاب شاعر ہین۔اپنی شاعری دے ذریعے زندگی دی تہپ تہ چھاں کو کامیابی نال پیش کیتا ہے۔کجھ نمونے دِکھو.

جد سِر چڑھ تدبیراں بولن فر آپے تقدیریاں بولن
رستے بھی ہن تھر تھر کمن منزل تے شمشیراں بولن

دنیاں لاشاں تے سیاست کھیڈدی
چارے پاسے ایہہ تماشے گر ڈٹھے

....

کئی وار میں ڈٹھا ہے ہک عجب جئیا منظر
ماواں دی چھولی تھیں بچیاں کو کھسنے دا

....

ہر کوئی دِس رہیا ہے اج اوپرا اِتھے
میں بدلیاں بھی کے جے زمانہ بدل گیا

....

ایہہ دنیاں ربا مصر دا بازار بن گئی
اٹی دے مُل غریب دا ارمان تُل گیا ہے

....

اتھروں پی کے جیساں حسرتؔ
اکھیاں اُتے بھار نہ کرساں

میں (راقم) زیرِ بحث شعری مجموعے (پنہل پنہلیکھے) واسطے اپنے چند حروفِ ناکمل رقم کرنے دے نال نال حسرتؔ ہوراں کو دِلی مبارک باد پیش کر دیاں ہوئیاں اپنی گل کو انہاں دے ہک شعر نال مکاساں کہ

ہِک دن تہ اوہ بھی ڈُھلسی ماہرے اتھرواں دے بدلے
جذباتِ دا اوہ جان کے بیوپار کرگیا

دُعاء ہے کہ حسرتؔ ہوراں دے قلم کو اللہ پاک مزید جلاء بخشے تاں جے انہاں دے قلم تھیں کھنڈرے موتی پہاڑی زبان وادب دے خزانے بچ بادھا ثابت ہون۔

آمین

محمد ایوب میر (نعیم کرناہی)
ایڈیٹر شیرازہ پہاڑی

بمنہ سرینگر
یکم جولائی ۲۰۲۰ء

اپڑیاں گلاں

خالقِ کائنات سُن انسان دے اندر جذبات تہ احساسات دی ہک دنیاں بنا رکھی ہے۔ ہر انسان دے احساسات تہ جذبات ہوندے ہین۔ ایہہ احساسات تہ جذبات کئی شکلاں بچ تہ کئی رنگاں بچ انسان دے سینے تھیں بہڑے نکلدے ہین۔ کدے مسکان دی صورت بچ، کدے اتھرواں دے رنگ، بچ کدے رقص وموسیقی دی صورت، کدے ہائے فریاد دے رنگ بچ تہ کدے گیت بن کے ہوٹھاں تے آگیندے ہین۔

شاعری جذبات دے اظہار دا ہک خوبصورت ذریعہ ہے۔ شاعر سماج دا ہک حسّاس فرد ہوندا ہے۔ اوہ صرف اپنے احساس تہ دُکھ درد دی کیفیت کو بیان نیہہ کردا بلکہ اُس سماج دی عکّاسی کردا ہے جس بچ اوہ رہندا ہے۔ اوہ اپنے آپے کو مُنھ تنہر کے معاشرے دی گل کردا ہے۔

''پُہل پہلیکھے'' بھی شائد انہاں ہی جذبات دی عکّاسی ہے۔ جنہڑے اساں کو تجربات تہ مشاہدات دی صورت بچ لبھدے ہین۔ بقولِ شاعر

دنیا نے تجربات وحوادث کی شکل میں
جو کچھ مجھے دیا ہے وہ لوٹا رہا ہوں میں

زیرِ نظر مجموعے دی شروعات حمداں، نعتاں تہ مناجات وسلام نال ہوندی ہے۔ اگے غزلاں شامل ہین۔ اُس تھیں بعد نظماں دا حصّہ ہے۔ روایتی نظماں دے نال نال کجھ آزاد نظماں بھی شاملِ اشاعت ہین۔ سی حرفیاں، باراں ماہ تہ قطعات بھی مشمولات دا حصّہ ہین۔ اس مجموعے اُتے نظر مار کے راقم کو اپنا آپ پہاڑی شاعری دے وسیع سمندر دے کنارے کھلا نظر ایندا ہے۔ فنکار ہونے دا دعویٰ نہ کر سکداں، بس دلے دی آواز تہ اُتھروں ہین جنہاں کو چٹے شفید کاغذ دے سینے تے رقم کر کے پہاڑی زبان دی چھہول بچ سجا کے رکھنے دی تمنا ہے۔ اللہ دا لکھ لکھ شکر ہے کہ میں اس مقام اُتے پہچ رہیا ہاں۔

میں شکر گزار ہاں اُنہاں مخلص حضراتاں دا جنہاں سُن قدم قدم اُتے ماہڑی حوصلہ افزائی تہ راہنمائی کیتی۔ انہاں حضراتاں بچ سیّد محمد اقبال ملن گامی صاحب، ڈاکٹر مرزا فاروق انوؔر صاحب، اقبال عظیم صاحب، محمد منشاء خاکؔی صاحب، نعیم کرناہؔی صاحب، پرویز مانوسؔ صاحب تہ مرحوم محمد مقبول ساحلؔ صاحب قابلِ ذکر ہین۔ تمام حضرات دا مشکور ہاں۔

اُمید ہے کہ پہاڑی شاعری دے قدر دان مطالعے تھیں بعد اپنی قیمتی آراء نال راقم کو نوازسن۔

عبدالمجید حسرؔت

حمدِ باری تعالیٰ

حمد باری تعالیٰ

تیریاں حمد ثناواں ربّا ، تیریاں حمد ثناواں
میں عاجز مسکین زبانوں تیرے نغمے گاواں

ہستی دے ہر ذرّے اندر تیری قدرت ظاہر
بجلی دے لشکارے اندر تیرا ہی پرچھاواں

تو ہی والی ربا داتا میں ہاں منگن ہارا
توہڑے در کو چھوڑ خدایا دہس کیہڑے در جاواں

دانے دانے اپر یارب ناں ماہڑا تدھ لکھیا
اُس دا شکر کراں لکھ واری جسدا پیواں کھاواں

اوہ دلاں دی سندا حسرت پہیئت اندر دے جانے
اپنی شانِ کریمی صدقے کر مقبول دعاواں

حمد

توہڑے دربار بچ با ادب ہو کے بس دعاء لکھے
ماہڑی عاجز قلم ہے کس طرح حمد و ثناء لکھے

توہڑے جلوے ہُسن مولیٰ جہاں دے ذرے ذرے بچ
زباں ماہڑی ثناء بولے قلم صد مرحبا لکھے

کوئی ذرّہ بنا اس دے حکم تھیں ہل بھی نہیں سکدا
اوہ مالک لوح قلم جس کو فنا لکھے بقا لکھے

توہڑی شانِ کریمی دی مکو ہے آس بس ڈاہدی
کہ مغفورِ جہاں ماہڑی سزاواں کو جزا لکھے

ماہڑے پلّے ندامت دے ایہہ ہی بس چار اتھروں ہین
قلم حسرت ہمیشہ تُسدے در دا آسرا لکھے

حمد

میں سیاہ بخت ہاں میں سیاہ کار ہاں
توہڑی رحمت دا مولیٰ طلب گار ہاں

اپنے عیباں کو میں گن نہ سکداں کدے
اعترافِ گناہ ہے سزا وار ہاں

توہڑی نظرِ عنایت اگر نہ ملے
بے سہارا ہاں کتنا تہ لاچار ہاں

اپنی شانِ کریمی دے صدقے خدا
بخش ماہڑی خطا میں خطا وار ہاں

جس دے در تھیں کوئی خالی مڑ دا ہی نیہہ
میں اُسی در دا حسرتؔ منگن ہار ہاں

حمد

میں کجھ نیہہ بس توں ہی توں ہیں
ماہڑے اندر باہر توں ہیں

میں تہ بس ہک نقش ہاں توہڑا
خاص مصوّر توں ہی توں ہیں

میں عاجز مسکین نمانا
خالق قادر توں ہی توں ہیں

میں ہاں توہڑے در دا بردا
داتا ظاہر توں ہی توں ہیں

میں ہاں عیب گناہاں پھیریا
عیبوں طاہر توں ہی توں ہیں

میں ہاں حسرتؔ بندہ فانی
اوّل آخر توں ہی توں ہیں

حمد

جہانِ کائنات اندر بیاں جسدانشاں جسدا
ماہڑے دل دے سیاہ خانے دے بچ بسدا مکاں جسدا

اوہ ہی اعلیٰ تھیں اعلیٰ عرش تھیں کہن کے فرش توڑیں
ہر ہک ذرّے دے بچ جلوہ ہے فر بھی لامکاں جسدا

بٹے بھی حمد پڑھدے ہین اُسی دی رات دن سارے
کہ سارے بے زباں پتھراں دا ہے وردِ بیاں جسدا

ماہڑا دل بھی منوّر ہو گچھے اس پاک ذکرے سنگ
ہر ہک سُچے تھیں سُچا عقل تھیں اُچا مکاں جسدا

ماہڑے عیباں کو کرسی معاف حسرتؔ آس ہے ڈاہڈی
میں اس دے دردا بردا ہاں زمیں جسدی زماں جسدا

حمد

دل وچ اسدا ڈیرا بسّے
نہ اوہ دور خاصیرا بسّے

رنگاں دے وچ رنگ اُسی دے
صبح شام سویرا بسّے

اُس دے کرم تھیں سب جگ بسدا
گھر تیرا گھر میرا بسّے

جس دل وچ اوہ جھات نہ مارے
اُس دل سدا انھیرا بسّے

دل آباد ہے ماہڑا حسرتؔ
ذکر کوئی اچیرا بسّے

نعتِ نبویؐ

نعت

با وضو میں پہیج رہیا ہاں شعراں دے نذرانے آقاؐ
اتھروں اپنے نالے ہاڑے درد دے کجھ افسانے آقاؐ

شافیِ محشر ، ساقیِ کوثر شان تساں دی اُچی ہے
پار سمندرے ہجراں تڑفاں اوہ درد پرانے آقاؐ

تسدے در تے دشمن آ کے بھردے جھول مراداں دی
رحمت دی چھاں تھلے رکھے اپنے ہور بے گانے آقاؐ

پروانے صدیقؓ جۓ تہ عمرؓ، عثمانؓ، علیؓ دی عظمت
جنت دی بشارت لبھی، کیتے خوب یارانے آقاؐ

سفر تیاری کر کے حسرتؔ ڈیکے ہک بلاوے کو
ڈُبدے دینہہ کو دِکھ کے اکثر ڈُھلدے نین نمانے آقاؐ

نعت

ہک وار بلا کہندے سرکار مدینے وچ
میں درد دا کر کہندا اظہار مدینے وچ

اُس دھرتی اقدس دی مٹی بھی چمن تارے
ہر شے کو غلامی دا اقرار مدینے وچ

میں ڈوہل کے گُل اتھروں اکھیاں داوضو کیتا
با پھل کدڈا احساں میں دربار مدینے وچ

اُس شہر دا ہر ذرّہ جنت دا نظارہ ہے
ہر پاسے رحمت دے آثار مدینے وچ

کے لمی اڈاری ہے خیالاں دے پکھنوں دی
دل جان اِتھے تڑفے اوہ پار مدینے وچ

اس ہجر دے روگی خالی ایہہ تمنا ہے
بس آخری ساہ کہندا بیمار مدینے وچ

حسرت جئے عاصی تے یارب ایہہ عنایت کر
جند جان کہماواں میں ہک وار مدینے وچ

نعت

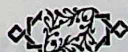
دل ترٹنے ہجر فراقے بچ فر اتھروں آپے ڈُھل جاندے
اوہ کیسا نیک تصوّر ہے غم سارے آپے پھل جاندے

غم خوار غریباں دے آقاؐ فریاد سنن مسکیناں دی
جس پاسے نظرِ عنایت ہے خوشیاں دے چھنڈے جھُل جاندے

دتا ہے سبق سخاوت دا خود پھکے رہ کے دنیاں کو
بس اُندا دامن جو پکڑن اوہ بھاری قیمت تُل جاندے

مُکی ہے غلامی دنیاں تھیں احسان ہے کملی والےؐ دا
جد اُندے عدل دی گل ہوندی خود طوق غلامی کھُل جاندے

بس قسمت اُچی ہے ماہڑی جے ایسی شان نصیب ہوئے
اُس شہر دی مٹی تے حسرت کجھ اتھروں ماہڑے ڈُہل جاندے

نعت پاک

ہر پاسے رحمت بہردی ہے ہر سو ہریالی ہوندی ہے
جس ویلے بچ تصوّر دے اوہ کملی کالی ہوندی ہے

کے آکھاں ہور مقدر دا معراج ہے اندی قسمت دی
جنہاں اکھیاں اگے ہر ویلے روضے دی جالی ہوندی ہے

دیدار جے ہوسی روضے دا عمراں دی زُہدی جالگسی
ہک آس نمانی مولیٰ تھیں ہر وقت سوالی ہوندی ہے

توں رب تھیں جد کجھ منگدا ایں تاں لیویں نام محمدؐ دا
ہر ہک دُعاء اُس ذکر بنا بس خالی ہوندی ہے

دنیاں دے فریباں بچ حسرت آقا دی غلامی کے سمجھیں
آقا دے غلاماں دی جگ تھیں تصویر نرالی ہوندی ہے

نعت پاک

درود صبح تہ شام لکھساں
میں جد بھی تسدا کلام لکھساں

بڑا ہی عیبی ہاں یا نبیؐ میں
میں کے تساں دا مقام لکھساں

تساں دی ذاتِ مقدّس اُتے
میں تا حیاتی سلام لکھساں

بُلا تے کھِنئیو مدینے ہک دن
میں دردبھریا پیام لکھساں

بیان کرساں میں غم دا قصہ
تہ دُکھڑے اپنے تمام لکھساں

مدح نبیؐ بچ پروکے حسرتؔ
میں حرفاں ہستی دوام لکھساں

نعت پاک

عرش تھیں فرش تک ہک خوشی چھا گئی
سبز گنمبد کو چُم کے ہوا آ گئی

جد تصوّر سمندراں تھیں پار ہو گیا
اس انھیرے دلے بچ ضیاء آ گئی

بے کساں تے یتیماں کو حق لبھ گیا
مرضِ انسانیت دی شفا آ گئی

تحفہ گھِن آئے قرآن رمضان دا
فر ھدایت دی جگ تے فضا آ گئی

جو نبیؐ دی مدح بچ رقم ہو گئے
انھاں حرفاں، حیاتی بقا آ گئی

اندی شان شفاعت تے آس آ گئی
اپنے عیباں تے حسرت حیا آ گئی

نعت پاک

انھیر امٹ گیا دنیاں تھیں جد نورِ ھدیٰ آئے
فرشتے پڑھ رہے سن عرش تے صلے علیٰ آئے

نورانی لاٹ ہک چمکی جہالت دے انھیرے وچ
ھدایت دا دیا بالی لوئی دے راہنما آئے

تُساں دی نظرِ رحمت عاصیاں دی آس ہے ورنہ
اساں دے لیکھ وچ اج تک زمانے دے گناہ آئے

کنارہ مل گیا ہک وار فر ڈُبدی حیاتی کو
یتیماں بے کساں دکھیاں دے بن کے آسرا آئے

بنڈے جس پھل زمانے کو پتھر بھی سہہ کے دنیاں دے
انھاں دے در تھیں دشمن بھی دکھاں دی کہئن دوا آئے

نمانی جند حسرت دی تہ لکھاں غم زمانے دے
سنو حضرت کہ عاصی کہئن کے ہوٹھاں تے دوا آئے

نعت پاک

ربّا کوئی بہانہ لکھ دِہ
شہر مدینے جانا لکھ دِہ

اُن دے در دی خاک دا سُرمہ
اکھیاں دے بچ پانا لکھ دہ

ماہڑی قسمت اندر یا رب
اُن دے در دا دانہ لکھ دِہ

دھوڑ انہاں سُچیاں گلیاں دی
چہرے اپر سجانا لکھ دِہ

روضہء اقدس باندے کھل کے
دو ہک شعر سنانا لکھ دِہ

شہر مدینے دا سفری ہے
حسرت ہک نما نا لکھ دِہ

نعت پاک

جدوں ذکرِ مدینہ آگیسی فر اتھروں آپے ڈُھل جاسن
توں تڑفیں ہجر فراقے بچ غم سارے آپے بھل جاسن

اے ہجرِ نبیؐ دے مارے دل ہک آس اجاں بھی باقی ہے
جے سوچ سمندراں پار ہوئی فر رستے سارے کھُل جاسن

آفاق دے مھتے تے کوئی تحریر ہمیشہ رہندی ہے
جو دامن پکڑن احمدؐ دا اوہ بھاری قیمت تُل جاندے

آساں دی بنجر دھرتی کو برسات دی ہن ضرورت ہے
کُجھ اتھروں ڈھول ندامت دے پھل جھونسے دے فر پھل جاسن

اُس وقت تمنّا بول اُٹھسی میں منزل لوڑ کہندی حسرت
جد اُس دھرتی دی جھولی بچ دو اَتھروں ماہڑے ڈُھل جاسن

نعت پاک

کدوں ربا نصیباں وچ مدینے دا سفر ہوسی
اوہ روضے پاک دا منظر تہ عاسی دی نظر ہوسی

کدوں سوہنے دی گلیاں وچ مسافر بن کے میں پھرساں
دُعاواں دی فضاواں وچ ماہڑی بھی چشم تر ہوسی

حیاتی وچ کدوں ایسے خدایا روز و شب ایسن
کہ مکے وچ نماشاں تہ مدینے وچ سحر ہوسی

ماہڑا سینہ منّور ہوگیا جد یادِ آقا سنگ
نہ نیہری قبر دی وحشت نہ دل وچ کوئی ڈر ہوسی

دُعاء مقبول ہوجاسی خطا کاراں دی بھی حسرت
تصّور وچ بشر دے جد اوہ ہی خیرالبشر ہوسی

نعت پاک

سارے جگ تھیں پیارے حبیبِ خدا
بے کساں دے سہارے حبیبِ خدا

تسدے قدماں تھیں دھرتی کو رونق ملی
بے کساں تہ یتیماں کو عزّت ملی

سارے عالم کو نورِ ھدایت ملی
نورِ حق دے نظارے حبیبِ خدا

سارے جگ تھیں پیارے حبیبِ خدا
بے کساں دے سہارے حبیبِ خدا

تُساں تشریف آندی ضیاء آ گئی
عرش تھیں فرش تک ہِک خوشی چھا گئی

سارے دُکھدے دلاں کو شفا آ گئی
آمنہؓ دے دلارے حبیبِ خدا

سارے جگ تھیں پیارے حبیبِ خدا
بے کساں دے سہارے حبیبِ خدا

تُسدے صدقے اساں کو بھی بخشے خدا
تسدی شانِ شفاعت ہے صد مرحبا

حسرتاں دل دیاں دی ہے بس ہک صدا
اسیں عاسی تہ اسدے حبیبِ خدا

سارے جگ تھیں پیارے حبیبِ خدا
بے کساں دے سہارے حبیبِ خدا

نذرانۂ عقیدت

نذرانہ عقیدت امام حسینؓ

قلم جد معرکہ کربلا دا تذکرہ لکھسی
صبر دی انتہا لکھسی عشق دی انتہا لکھسی

بہتّر جاں نثاراں دی مثالاں پیش کر کر کے
زمانہ مرحبا، صد مرحبا، صد مرحبا لکھسی

ظلم دا جس گھڑی بھی تذکرہ ہوسی زمانے وچ
قلم اُٹھسی یزیداں واسطے فر بد دُعاء لکھسی

مکمل ہو نہیں سکدا اتدھ توڑی تاریخ دا ورقہ
مورّخ جد توڑی تحریر وچ نہ کربلا لکھسی

مٹا سکدی نہیں ظلماں دی کوئی شمشیر حد کر کے
جنہاں دی ہستیاں کو عرش والا خود بقا لکھسی

سیاہی بن کے خاکِ کربلا ہر دور وچ حسرتؔ
قیامت تک فراتِ غم دا لمبا سلسلہ لکھسی

نذرانہ عقیدت بحضور امام حسینؓ

کربلا دے دشت وچ ہک کارواں زندہ رہیا
تیر کھا کے فر بھی عشقے دا جہاں زندہ رہیا

کتنی ڈاہڈی آزمائش ہے مقامِ کربلا
کر کے ترہائے وداع آبِ رواں زندہ رہیا

کد زمانہ مثل دکھسی اس نمازِ شوق دی
پہکھدی ریتے تے اوہ سجدے دا نشان زندہ رہیا

زینتِ ممبر و مسجد بن گیا ذکرِ حسینؑ
ہو گیا باطل فنا حق دا بیاں زندہ رہیا

کربلا دی خاک کو آپے معطّر کر گئے
معرکہ حق و باطل دا سماں زندہ رہیا

قلم لہوے بچ ڈبوسی حشر تک احساس دی
سینۂ انسان بچ غم دا جہاں زندہ رہیا

یا حسینؓ تسدی صداقت تہ شجاعت کو سلام
وردِ حق تا آخری دم بر زباں زندہ رہیا

فرِ کدے ڈُھل نہ گچھے حسرت دُکھاں دا اوہ فرات
درد بن کے سوزِ جگرِ عاشقاں زندہ رہیا

نذرانہ عقیدت امام حسینؓ

ظلم کو ختم کرنے دا اعلان ہے
جانُ تن راہِ مولیٰ تے قربان ہے

پانی بدلے بھانویں خون ڈھلدا رہوے
جھنڈا اسلام دا اُچا چھلدا رہوے

دین دا باغ کھلدا تہ پھلدا رہوے
اپنے کیتے تے باطل پشیمان ہے

جانُ تن راہِ مولیٰ تے قربان ہے
سجدہ شوق آپے ادا کر گئے

جگ تھیں باطل کو آ کے فنا کر گئے
باغ اسلام دا فر ہرا کر گئے

کتنا اُمت تے اُندا ایہہ احسان ہے
جانُ تن راہِ مولیٰ تے قربان ہے

اُندی شانِ شہادت ہے صد مرحبا

اُندے صدقے خدایا توں بخشیں خدا
کجھ نہیں پلّے ماہڑے ہک ہے دستِ دعاء
اپنے عیباں تے حسرت پریشان ہے
جانُ تن راہِ مولیٰ تے قربان ہے

نذرانہ عقیدت امام حسینؑ

دینِ حق دی شان تہ عظمت صداقت کوسلام
اے شہیدِ کربلا شانِ شہادت کو سلام

جلوہ ایثار دا کر کے نظارہ اج توہڑی
کردے ہین فرات دجلہ اُس شجاعت کوسلام

چھاڑ تلواراں دا ہے ہور عاشقاں دی ہے نماز
ہر عبادت کر رہی ہے اُس عبادت کو سلام

ظلم دی ہک اگ بجھائی خون اپنا ڈھول کے
فرش تھیں تا عرش تک ہے ایسی جُرئت کوسلام

پُھکھ تہ تِس کوبھل کے دوئیاں دی فکر کردے رہئے
دشمناں تے ترس کھاون ایسی عادت کوسلام

اُچا ہو کے رہ گیا اسلام دا جھنڈا ہمیش
ہر گھڑی ہر دور حسرت اُس امامت کوسلام

غزلاں

ہوگئی ہر ہک آس پرائی کے کھٹیا
اُس دے ناں حیاتی لائی کے کھٹیا

اینویں بھی اوہ تریل دا ٹیپا سُک گیسی
دھرتی اُتے اگ برہائی کے کھٹیا

جے مظلوم دا ہتھ پکڑیں تاں میں منساں
ہک غریب دی ٹہاری ڈھائی کے کھٹیا

اوہ فریاد تے عرشاں توہڑی نہ پُہچی
دِتی صبح شام تُھوائی کے کھٹیا

ٹھا کے ٹھیری ہوگئے حسرت دنیاں دے
تدھ شنگراں دے مہندی لائی کے کھٹیا

فر اوہ رُٹھا یار مناواں چِر توڑی
آساں دا ہِک شہر بساواں چِر توڑی

بوٹے پٹ کے نفرت دے اس تنہرتی تھیں
پیار وفا دے بوٹے لاواں چِر توری

ماہڑے گھر کوسیک بھی لگسی جے سوچاں
فر کئیاں اس دا گھر تہکھاواں چِر توڑی

تیلے تیلے ڈیرا بھاویں اُڈر گیا
ٹھہلے مارن فر ہواواں چِر توڑی

ایہہ پنجرہ تے جیندے جی نہ ٹُٹسی گا
باہواں نہیرے پیا کئماواں چِر توڑی

نالوں نال حیاتی دے ٹُرسی حسرت
اُس دی یاداں دا پرچھانواں چِر توہڑی

درد ہجاں تک یار پرانا باقی ہے
خوشیاں دا ہک ہور بہانا باقی ہے

ان رکڑی اس دل تے ربا آن پئی
شکر ہے توہڑا یار ٹھکانا باقی ہے

ہجاں تک تہ ہوٹھ ماہڑے ترہائے ہین
اوہ پیمانہ ہور میخانہ باقی ہے

تاں ایہہ مجنوں روز ہی پیدا ہوندے ہین
دھرتی تے ہک ہور ویرانہ باقی ہے

سن سکدیں تاں دل کو تھم کے سن کہنیں
درداں دا حسرت افسانا باقی ہے

جد سِر چڑھ تدبیراں بولن
فر آپے تقدیراں بولن

رستے بھی ہُن تھر تھر کمن
منزل تے شمشیراں بولن

یاد توہڑی بچ اج بھی ظالم
بے روحیاں تحریراں بولن

میں اُڈنے دی جد بھی سوچاں
پیراں ہور زنجیراں بولن

کندھاں آپ گواہی دیسن
قاتل دیاں تصویراں بولن

ہر سکندرؔ مٹی حسرتؔ
لا وارث جاگیراں بولن

چمن وچ شام تھیں پہلاں ہی اُلّو بولدے رہندے
پتنگے جاں نثاری واسطے پر تولدے رہندے

نشانی کے سمبھالاں میں بدلدے موسماں دے سنگ
اُنہاں دی بے وفائی دے زخم نِت مولدے رہندے

توہڑے ساہواں دی راکھی آپ کرسی؛ ڈر نہ رکھ کوئی
مخالف جے ہواواں وچ زہر پئے گھولدے رہندے

کجھاں تارے بھرے جھولی کُجھاں سودا کیتا چن دا
تہ کجھ مجبوریاں دے موتیاں کو رولدے رہندے

ایہہ پانی لِسّی جائی تھیں ہمیشہ ہی ترُٹدا ہے
کئی رازاں کو رُخساراں تے اتھروں کھولدے رہندے

ستایا ہے جدوں بھی وقت دی پھکھر مکو حسرتؔ
ماہڑی یاداں دی سیجاں تے اوہ پکھے چھولدے رہندے

قلم تھیں کجھ درد بھی ڈھلدا رہیا
خوشیاں اگے غم ماہڑا رُلدا رہیا

میں پتہ چنتے چھپا کے تاں پھراں
اپنا ناں بھی نہیر بچ بھلدا رہیا

بے وسی دی رُتاں ماہڑے سامنے
راز توہڑے پیار دا کھلدا رہیا

ہک غریب ارمان توہڑے شہر بچ
کوڑیاں دے مُل سدا تُلدا رہیا

چھکھڑاں تہ چولیاں دے سامنے
ماہڑی آساں دا اوہ پھل پھلدا رہیا

اج بہاراں دِکھ کے کتنا یار اوہ مغرور ہے
ننگی ہوگیسی ہر ہک ڈالی جہڑی بھر بھور ہے

یار لمّاں ہوگیا رستہ توہڑے انصاف دا
عمر ماہڑی مُک گئی اوہ فیصلہ مُچ دور ہے

میں توہڑی خوشیاں دی خاطر مُچ چھپائے آتھروں
کے پتہ کتنے غماں تھیں دل بے چارہ چور ہے

ہر گھڑی احساس دی سولی مکو ایہہ چاہڑدا
دل دیاں گٹھاں تڑفدا درد ہک مجبور ہے

اُس کو دیوے بالنے دی لوڑ نیہہ حسرتؔ کوئی
جسدا دل تسدے تصوّر تھیں سدا پُر نور ہے

جیندا رہیاں دل تروڑی کے کھٹیا
ہُن حیاتی رہ گئی تھوڑی کے کھٹیا

پیلے پتر جھڑن لگے جد ڈالی تھیں
فر مہار بہاراں موڑی کے کھٹیا

سنگ ماہڑے ارمان توہڑے بس کافی ہین
میں دنیاں دی سنگت لوڑی کے کھٹیا

ظلم توہڑے دا دریا آخر سُک گیسی
ہک غریب دی ٹھاری رُوہڑی کے کھٹیا

اوہ بھی آخر حسرت راہواں چھوڑ گیا
جس دے پچھے دنیاں چھوڑی کے کھٹیا

طرحی غزل

دل دی دنیاں ہوگئی ویران یارو کے کراں
جاندی واری کر گیا احسان یارو کے کراں

اِبنِ آدم جنگلاں بچ اج پناہواں ڈھونڈدا
پھرن وحشی بستیاں حیوان یارو کے کراں

کھیڈنے ہسنے دی رُت کو نظر کسدی کھاگئی
شہر دی گلیاں دُھسن سنسان یارو کے کراں

زندگی دی اوبکھتاں نے چور کردتا مکو
بُت جئیا ہک رہ گئیاں بے جان یارو کے کراں

سِر تلی تے رکھ نہ سکیا دوستاں میدان بچ
کہئں کے ہتھاں بچ پھرن ایمان یارو کے کراں

ہک قدم ہک ساہ بھی مرضی دا لبھیا نہ مکو
آگیا ڈاہڈے دا جد فرمان یارو کے کراں

دور تک اوہ نال آ کے نہیریاں بچ سٹ گئے
ایسی سنگت دا دھسو ارمان یارو کے کراں

اتھرواں سنگ ہے حیاتی ہور کے دولت ماہڑی
میں ہاں درداں کہئیر یا انسان یارو کے کراں

ڈھول کے موتی میں حسرتؔ لوڑداں دھرتی اُتے
اِس زمیں سُن کھا کہندے اسمان یارو کے کراں

کے گلہ کرسیں کہ دنیاں تے تگو اتبار نیہہ
جد تگو ساہواں تے اپنے یار کجھ اختیار نیہہ

ماہڑے بوہے تھیں بہاراں مار جھاتی مڑ گئیاں
نا مرادی دی ایہہ بستی خشبواں دی یار نیہہ

ایہہ حیاتی عمل دی کھیتی ہے جانی دوستا
ایہہ امانت ہے غنیمت موہنڈیاں دا بھار نیہہ

کے پتہ کتنے غریباں دے ہواواں گھر پٹے
ہر کسے دا ترجماں اس شہر دا اخبار نیہہ

تاہنگ توہڑی سنگ حیاتی دے ہے کافی دوستا
کے ہویا اپنے نصیباں بچ توہڑا دیدار نیہہ

کجھ بقا رہسی نہ قطرہ جد سمندروں نکھڑیا
درد ماہڑے کول بھی ہے درد دا اظہار نیہہ

نفرتاں تہ حسد دا جدوں زہر جُتھے پھیلیا
دہس ذرا ایہہ سوچ حسرت خون دا بیو پار نیہہ

قطعہ

گزریاں گھڑیاں تے رونا چھوڑدہ
بھج گئے شیشے جہڑے اوہ جوڑ دہ
میں سوالی ہور کہڑے در جلاں
دین والے مکو خوشیاں موڑ دہ

غم توہڑا ملیا تہ میں سمجھاں خدائی مل گئی
کون آکھے پیار بچ بس بے وفائی مل گئی

مار ٹکراں سر حداں کو آس بھی ہک پہنچ گئی
وصل دے ارمان کو لمّی جدائی مل گئی

کل توہڑی توں راہِ مولیٰ منگ رہیا سیں روٹیاں
کس طراں جگ دی تکو حاجت روائی مل گئی

اُڑ زمینیں تے ہجاں مُچ وقت ہے پرواز کو
پنھلیاں دے پر جدوں نکلے تباہی مل گئی

اج میں سنیا اوہ بھی ظالم تارے گن دے جاگ کے
اس کو ماہڑے درد دی حسرت گواہی مل گئی

ہن تے موڑ مہار اکھیاں ترس گئیاں
ہک جند غم ہزار اکھیاں ترس گئیاں

جگ دے سینے وچ بس نفرت پلدی ہے
راہواں رُلدا پیار اکھیاں ترس گئیاں

آساں دا ہک دیوا اج تک بلدا ہے
مُڑسی کد بہار اکھیا ں ترس گئیاں

اج نیہہ ہوش ٹھکانے کے دہ ماں
ڈاہڈا ہجر خمار اکھیاں ترس گئیاں

دِکھ غریب دی رنجھاں واسطے ایہہ دنیاں
بن گئی مصر بازار اکھیاں ترس گئیاں

ہک سکھنے اسمان دے متھے تے اکثر
تارے کرن شمار اکھیاں ترس گئیاں

دیسن کے سنیہا حسرت خوشیاں دا
رت رنگے اخبار اکھیاں ترس گئیاں

ہک پکھنوں بے پر میں ڈٹھا
پھردا دربدر میں ڈٹھا

کے کے دھساں اس نگری بچ
جمدا پلدا ڈر میں ڈٹھا

جس سن خواب اُجاڑے ماہڑے
سڑدا اس دا گھر میں ڈٹھا

خوشیاں فر کنھائیاں غم تھیں
ایہہ سودا بھی کر میں ڈٹھا

توں بھی رُسیا بچ حیاتی
جلوہ توہڑا مر میں ڈٹھا

موت تھیں بدھ وچھوڑا حسرتؔ
ایہہ صدمہ بھی جر میں ڈٹھا

میں تے ہجراں دا حال لکھ بیٹھاں
توہڑے غم دا کمال لکھ بیٹھاں

اپنی غزلاں دے روپ بچ سارا
درد اوہ لا زوال لکھ بیٹھاں

پھلاں کلیاں تہ تاریاں دے بچ
بس ہے توہڑا جمال لکھ بیٹھاں

حال دھساں میں کے نادانی دا
اس کو غم دا پیال لکھ بیٹھاں

قلم چایا ہے جد بھی لکھنے کو
یار توہڑا خیال لکھ بیٹھاں

ایسے پنجرے دی قید بچ حسرتؔ
میں تے جیناں محال لکھ بیٹھاں

غم دی سنگت بڑی ضروری ہے
ہر خوشی ورنہ کجھ ادھوری ہے

توہڑی دنیاں دے پچھے شیشے نیہہ
ماہڑے خواباں دی چکنا چوری ہے

میں جدائی دا زہر پیتا ہے
فر بھی موتو تھیں کتنی دوری ہے

صاف دل دی سیاہی نیہہ دکھدے
لوک سمجھن ایہہ چہرہ نوری ہے

قبرے ارمان کہئن کے جُل گیساں
سفر اوکھا ہے سنگ ضروری ہے

ماہڑے ساہواں کو گُھٹ کے جی حسرت
ہن توہڑی آرزو تے پوری ہے

اج دل دے بہڑے خوشیاں ہین فریاد کسے دی آئی ہے
اکھیاں تھیں ساون ڈُھلدا ہے ہک چھم چھم چھم چھم لائی ہے

میں چن تھیں اُدھاری لومنگی تہ دیہنہ تھیں نور بھی کجھ منگیا
سب بولے لوڑ توں لو ایسی جس لو تھیں لو شرمائی ہے

دہس یار بخیلی ہور کے ہے تدھ زہر ہواواں بچ گڈیا
ہک ہاسا توں نہیہ بنڈ سکدا اُس شنگراں مہندی لائی ہے

ہر پاسے چیخاں سن سن کے اج پکھنوں ڈردے بوٹے تے
اس دور دے غافل سمجھن کے ایہہ اَن مُلی شہنائی ہے

میں اپنی اس نادانی دا احوال کے دہساں دنیاں کو
کجھ اپنی قسمت کھوٹی ہے کجھ جگ دی بے پرواہی ہے

فر تیز ہوا تھیں کے ڈرنا جد پٹ سٹیا کہر آساں دا
ہر رُت دے ٹھلے کھا حسرت ایہہ قسمت بھی ازمائی ہے

نفرت حسد دے کہر دا بوہا ہر پاسے میں کھلیا ڈٹھا
بوٹا بغض بخیلی والا ہر موسم بچ پھُلیا ڈٹھا

پہلے مشکل دے گل لگنا تاں فر منزل حاصل ہوسی
ہر پھل خوشبو دین تھیں پہلاں گارے اندر گھُلیا ڈٹھا

نفرت دا انہیر مٹاواں دیا پیار دا بالی رکھاں
اس انہیرے بچ مسافر اکثر راہے بھلیا ڈٹھا

خوشیاں دے کے غم خریدے مُل اساں دا کیہٹیا آخر
دل دا سودا کر کے ہر دم اتھروں اکھ تھیں ڈُھلیا ڈٹھا

ہر دل اِتھے روندا ڈٹھا ہر اُمید تڑفدی ڈٹھی
اکھ دا تارا آخر حسرت مٹی دے بچ رُلیا ڈٹھا

بچ سمندراں سٹ کے آخر ہوگئے دور کنارے اج
پھُل خوشی دے سُک گئے سارے بھار غماں دے بھارے اج

کدھر گئی اوہ ریت پرانی درد پرائے ونڈنے دی
میں تے سارے لوک ڈٹھے نی اپنے غم دے مارے اج

ہویا چمن ویرانا سارا ہر ہک ڈالی روندی ہے
گیت غماں دے گاندے مرگئے پھور بے چارے اج

راہ اوکھا تے سفر لمیرا کنہلی جند نمانی ہے
روح بھی آخر چھوڑ گیا ہے دیکے چھوٹھے لارے اج

کدتک میں ٹھگاساں حسرت دل دیاں روندیاں آساں کو
اُس بے دردے توڑ دتے نی رشتے ناطے سارے اج

ستم دا پنجہ ہک واری جے گردن تھیں ہٹا کہندا
عنایت کر کے اوہ ظالم ماہڑے دل دی دعاء کہندا

اُنہاں دی خو ہی کجھ ایسی کہ تیراں پھینکدے رہندے
کدے نہ حوصلہ کیتا کہ سینہ میں چھپا کہندا

میں خوشبو دی تمنا بچ کنڈے دل بچ چھپا بیٹھاں
کدے پہلاں پتہ ہوندا تاں سب بوٹے سُکا کہندا

ایہہ ماہڑے بے بسی دیکھو کہ بِکدا ہاں زمانے بچ
جے ماہڑے کول زر ہوندا تاں مُل اپنا چُکا کہندا

محبت دے فریباں نے اساں دا حال ایہہ کیتا
جے حسرت نہ خطا کردا کہڑا اوکھی سزا کہندا

سرمایہ زندگی دا بیکار ہو گیا ہے
اکھیاں تھیں ہک طوفان دا اظہار ہوگیا ہے

جس نے اُجاڑی بستی اگ لائی رونقاں کو
سنیاں ہے اوہ بھی ظالم غم خوار ہو گیا ہے

دل کو تُساں دے پیار دی سوغات مل گئی ہے
اکھیاں نچ اتھرواں دا انبار ہوگیا ہے

ترسے قبولیت کو ماہڑی دعاء خدایا
شائد تُساں دے در تھیں اِنکار ہوگیا ہے

ہن کتنے زخم دیسیں بے درد زندگانی
حسرت توہڑا شکار تے کئی وار ہوگیا ہے

ویلے دی تُہند آ کے امیداں چھپا گئی
اکھیاں دے شیش محل بچ اتھروں بسا گئی

سب رشتے ڈوب دِتے نفرت دے نہیر بچ
ترتی دے چپے چپے ظالم ہوا گئی

میں اپنے اَتھروں پی کے جیندا رہیاں ہمیش
پھلاں بھری دی شاخ کو چھکھڑ ہلا گئی

اس دور دے انہیر بچ میں ڈُب کے رہ گئیاں
دل بچ دبی دی تہوکھ ہونٹھاں تے آ گئی

سرما یہ خاک ہوگیا حسرتؔ ماہڑی دعاء
اج نامراد ہو کے عرشے تھں آ گئی

ایہہ دنیاں بے مرّوت ہے کدوں اُلفت نبھا سکسی
مگر دیوانیاں کو بس ایہہ سولی تے چڑھا سکسی

میں جیندا رہ گئیاں ہر دور دے نہیرے تھیں لڑ لڑ کے
ماہڑی آساں دی ڈالی کو اوہ جھکھڑ نہ ہلا سکسی

جے مظلوماں دی خود داری دا قد اتنا ہویا لمّا
تاں ظلماں دا کوئی پھندا گلے تک ہن نہ آ سکسی

زباں دی قدر کر غافل زمانے دا تقاضا ہے
بھلاوے بچ کوئی ہکدن شناخت نہ بچا سکسی

غنیمت جان اج تک میں کوئی گل بات کردا ہاں
کدے جے رُس گئیاں ہکوار کوئی نہ منا سکسی

کسے دا ناں مٹا چھوڑیا ہے حسرت دل دی تختی تھیں
ماہڑی غزلاں دے شعراں تھیں کدوں دنیاں مٹا سکسی

کوئی ہر ویلے ٹُھکھدا ہے تہ نت اتھروں بگیندا ہے
اوہ اپنی بے بسی دا قصّہ رو رو کے سُنیدا ہے

ہے اکھیاں بے رُخی دل بچ بسایا حسد تہ کینہ
زمانہ خُلق تہ اُلفت ہولیں ہولیں بھلیندا ہے

توں اپنی زندگی کو فر کوئی خوشیاں دا ٹھوکھا دِہ
زمانہ سنگدل ہے ہر گھڑی ہر پل رُلیندا ہے

اساں سُن زندگی دے کے کفن آخر کیتا حاصل
ایہہ دُنیاں دی رسم ہے مُفت کجھ بھی ہتھ نیہہ ایندا ہے

ماہڑے اخلاص کو حسرتؔ چروکا سمجھیا ظالم
اُجاڑی آپ جس بستی اوہ فر آپے بسیندا ہے

نویاں کجھ کجھ آساں پالاں روز ہک محل بنا کے چھوڑاں
ٹُٹے شیشے جوڑاں نت نت نبے بنائے رشتے توڑاں

قسمت ہتھاں نال بناواں بس ہک محنت لگدی ہے
ٹھیک نیہہ لگدا ایہہ کم سجناں ہتھاں دی لیکاں بچ لوڑاں

ہر پاسے خود غرضی نفرت دُکھ تہ ہک بے دردی ہے
مہر محبت تہ سُکھ جتھے ایسی رِیت پریت تہ لوڑاں

میں تہ گُھٹ گُھٹ جیندا رہندا اس انھیری دنیاں بچ
اپنے ارماناں دی گردن ہتھاں کسراں آپ مروڑاں

دل زخمی ہے ڈھا کس سن ہتھاں تھیں رت بگدی ہے
قسمت بچ لکھیا ہے حسرت ہر پل پھٹے شیشے جوڑاں

غم دا چھکھڑ چُھلیا اِتھے
در در تے دل رُلیا اِتھے

نفرت دے نہیرے بچ گُم کے
ہر کوئی راہوں بھلیا اِتھے

ہک عجیب زمانہ آیا
روح جسمے سنگ کُھلیا اِتھے

بے دردی تہ بے پرواہی
نفرت دا در کُھلیا اِتھے

ہر ارمان دلے دا حسرت
کوڑی دے مُل تُلیا اِتھے

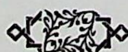
اج رات غماں دی ہے نیہہ ویلا ہسنے دا
خوشیاں دے باغ اُجڑے کوئی رنگ نیہہ بسنے دا

احساس دی سولی تے کئی وار میں ٹنگیا ہاں
کیاں فر بھی ہجاں زندہ ایہہ راز نیہہ دسنے دا

کئی وار میں ڈٹھا ہے اِک عجب جئیا منظر
ماواں دی جھول بچوں بچیاں کو کھسنے دا

اس قوم دی کشتی کو نہ چھوڑ طوفاناں بچ
کر ہمت جواناں کجھ نیہہ ویلا نسنے دا

خوشیاں ہن مُک گئیاں ہے پنجرہ تیار حسرتؔ
ہن ویلا آیا ہے پکھنوں دے پھسنے دا

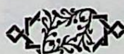
پھل خوشی دے پھلے اج
کنڈیاں دے بچ رُلے اج

مہر وفا تہ درد دا واشہ
سارے قصّے بھلے اج

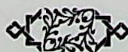
ہر ہک بنداہ سڑدا اِتھے
بن گئے اندر چُھلے اج

بستی بستی جنگل بن گئی
پھرن درندے کُھلے اج

حسرتؔ سارے خواب نمانے
اتھروں بن کے ڈُھلے اج

آپی پُھل سُکائے سارے
رو رو نیر مُکائے سارے
بوٹا نفرت دا ہن پُھلیا
جگ نے کنڈے راہے سارے
دولت ہے کمزوری سب دی
فتنے اس بنائے سارے
دانے لالچ والے سٹ کے
پکھنوں جال پھسائے سارے
ہتھاں دی ہک لیک نیہہ مٹی
قسمت خاب مٹائے سارے
حسرتؔ کیاں بے درداں اگے
دُکھڑے تدھ سنائے سارے

بستی ایہہ انساناں دی ہے
قیمت قدر حیواناں دی ہے

پیراں تلے رُلدی جیہڑی
لاش ماہڑے ارماناں دی ہے

نویں سوچ لیاسن جیہڑے
قوم کو لوڑ جواناں دی ہے

خبرے دو گز کفن بھی لبھسی
لوکاں فکر مکاناں دی ہے

ڈُب کے ترسی کشتی حسرت
سنگن نِت طوفاناں دی ہے

کتنے زخم زندگی دے کھا رہیاں
میں دلے کو روگ کوئی لا رہیاں

نفرتاں تہ حسد دے اس نہیر بچ
آدمی کو دِکھ کے میں پچھتا رہیاں

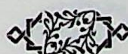
بِک گئی نیلامیاں تے ہر خوشی
دفن کرکے زندگی میں آ رہیاں

اتھرواں دی کوئی قیمت نیہہ اِتھے
اس زمادے رسم ازما رہیاں

فر بہار ایسی کدے حسرت اُتے
میں دلے کو آکھ کے سمجھا رہیاں

مالی پھل مروڑ کے ٹُریا
کنڈیاں دے بچ چھوڑ کے ٹُریا
غم دا سنگی بے پرواہ ہے
خوشیاں تھیں مُنھ مور کے ٹُریا
کُجھ نیہہ چھوڑیا جاندی واری
اتھروں سب نچوڑ کے ٹُریا
منزل بنسی قسمت اُسدی
جنہڑا قدماں جوڑ کے ٹُریا
ارماناں دیاں قبراں حسرت
یاداں اج دبوڑ کے ٹُریا

رُلدی رہی دُعاء بھی باندے

مُکدی رہی وفا بھی باندے

اکھیاں اگے غلطی کیتی

ملدی رہی سزا بھی باندے

نظراں بچ حکیم اوہ آسا

گیا زخماں لا بھی باندے

کتنے درد دے منظر تکے

ہسدا بے پرواہ بھی باندے

ہک دن مل کے گلاں کرساں

میں ، توں ہور خدا بھی باندے

ہسنے دا جس بہانہ دِتا

اج گیا روا بھی باندے

ارماناں دی لاش کو حسرت

ثُریا اج دفنا بھی باندے

ہر زخم دُکھ رہیا ہے اج ہر غم بھی ہُن جوان ہے
موسم غماں دا آگیا اکھیاں تھیں لہو روان ہے

اُس تھیں بغیر ہوٹھ بھی پُنہلے نے مسکراہٹاں
ترکھے غماں دے تیر ہین سینہ ماہڑا نشان ہے

گلیاں تہ کوچے کوچیاں رُلدی رہی ہے زندگی
بے ترس سارے لوک ہین ظالم بڑا جہان ہے

سُکی ہے دل دی شاخ بھی اج موسمِ بہار چ
اُجڑیا باغ بے وقت مالی بڑا حیران ہے

یا رب توہڑے جہان بچ حسرت تے نامُراد ہے
مُدتاں تھیں روندی ہے دعاء ایہہ کیسا امتحان ہے

ہُن اُس دے پیار دا بھی بہانا بدل گیا
اکھیاں دا قصّہ دل دا فسانا بدل گیا

بچّے ہُن اِس نگر دے کس نال کھیڈسن
مجنوں دا اس گلی تھیں ٹھکانا بدل گیا

لُٹیا ہے رنگ و بو دی ہک حرص سُن جہاں
ہک مُچ ہی ذی شعور سیانا بدل گیا

ہر کوئی لگ رہیا ہے اج اوپرا اِتھے
میں بدلیاں بھی کے کہ زمانا بدل گیا

چانن لگا تُساں دا کوہِ طور دی طراں
حسرت ماہڑے دلے دا ویرانا بدل گیا

سڑدے پُھل بہاراں ڈِٹھے
اوبکھے منظر یاراں ڈِٹھے

نفرت حسد دے نہیرے اندر
ڈُبے دل ہزاراں ڈِٹھے

بے ہمت پۓ رہ گئے پچھے
رستے نویں سواراں ڈِٹھے

رت نچوڑ کے پینڈے اِتھے
مُچ طبیب بیماراں ڈِٹھے

دن دی لوئی دے بچ حسرت
تارے کئی لاچاراں ڈِٹھے

مُدتاں تھی میں چھپایا اوہ راز کُھل گیا ہے
ہک درد دا سمندر اکھیاں تھیں ڈُھل گیا ہے

میں سام سام رکھیا جگ دی بری نظر تھیں
اکھیاں دا اوہ بھی موتی بچ خاک رُل گیا ہے

کتنا بدل گیا ہے اوہ موساں دے نالوں
وعدے تہ قسماں سارے بے درد بھل گیا ہے

ایہہ دنیاں ربا مصر دا بازار بن گئی ہے
اٹی دے مُل غریب دا ارمان تُل گیا ہے

ہک بستی جس بسائی دل دی انہیریاں بچ
اج ہر دیا بجھا کے محفل تھیں جُل گیا ہے

کد تک سمھال رکھدا آساں پرایاں حسرتؔ
ماہڑے ہتھاں تھیں کوئی شرداں دا پھل گیا ہے

پیا دل بچ بسدا ہے مزمان برا لگدا
اوہ سنگی حیاتی دا ارمان برا لگدا

حیواناں بچ ڈٹھی میں خوبی اُلفت دی
حیران ہاں انساں کو انسان برا لگدا

میں لکھیا لہوے سنگ ہک قصّہ دل اُتے
ہن اپنی کہانی دا عنوان برا لگدا

کر ہمّت کجھ زیادہ بدلا تقدیراں کو
نت منا قسمت دا احسان برا لگدا

توں اپنے حالے تے کجھ غور بھی کر حسرتؔ
کیاں بریاں گلاں دِکھ کے حیوان برا لگدا

کتنے درد فسانے رُلدے
اکھیاں خاب ایانے رُلدے
اتھروں ہک نیہہ ڈُھلیا دِکھ کے
اپنے ہور بیگانے رُلدے
مدت گزری اکھیاں دے وچ
کتنے خاب سہانے رُلدے
خوشبو دے تہوکھے وچ پھسے
شرداں پھور نمانے رُلدے
کجھ ارمان دلے وچ حسرت
گزرے کئی زمانے رُلدے

عمر خوشیاں دی سوہانی مُک گئی
خون بچ بھی اوہ روانی مُک گئی
اتھرواں دی زندگی تھوڑی جئی
ڈُھل کے اکھیاں تھیں کہانی مُک گئی

پیار ،ہمدردی دا جزبہ کُر گیا
ریت ساری اوہ پرانی مُک گئی
لگ گئی مرنے غماں دے زندگی
رُلدیاں در در جوانی مُک گئی

فرش تھیں تا عرش تکو ڈھونڈدی
زندگی حسرت نمانی مُک گئی

بھلے اج نظارے سجناں
تہاڑی دِسدے تارے سجناں
دکھدیاں ،دکھدیاں اس نگری تھیں
بھن گئے بھار پیارے سجناں
کھادا بیچ ضمیر بھی لوکاں
خود غرضی سُن مارے سجناں
سٹ گئی زندگی قبرے اندر
دے کے چھوٹھے لارے سجناں
حسرتؔ مان جہاندا کیتا
ٹُٹے خاص سہارے سجناں

دو گھڑیاں غم ظالم نیہہ دل تھیں نکلدا ہے
خبرے کد ڈنگ مارے ایہہ ناگ تے پلدا ہے

اس دل دیاں گُٹھاں وچ ہک درد نمانا ہے
احساس دے تیراں سنگ دل ماہڑا سلدا ہے

ایہہ کہڑا تماشہ ہے چن تارے دکھدے ہین
اوہ آس دا ہک موتی اج خاک رلدا ہے

قسماں جس کھادیاں سن اس سر دی گئی واری
ہن اسدا نشانے تھیں کوئی وار نیہہ ٹلدا ہے

اس پیار دا بیری ہے جگ تھیں بھی جدا حسرتؔ
اوہ ساڑ کے دل اپنا ہن تلیاں ملدا ہے

نت رُلدے ارمان میں ڈٹھے
رستے سب ویران میں ڈٹھے

خوشیاں دی دعاء میں منگی
غم دے نت طوفان میں ڈٹھے

خود غرضی دے اس نگری ﭻ
رُلدے کئی انسان میں ڈٹھے

یارب خیر ہوئے پھلاں دی
شرداں دے امکان میں ڈٹھے

مٹی دے ﭻ رُلدے حسرت
دینہہ چن تہ اسمان میں ڈٹھے

جنگل باغ سڑے اس رُت نچ ہر ڈالی فریادی کیتی
رت دا کارو بار کیتا تدھ کے سوہنی بربادی کیتی

کدھر گئے سکون دلے دے کدھر گئی محفل دی رونق
امن سکون دا ڈیرا پٹ کے وحشت سن آبادی کیتی

ہائے ارمان تلے تہ چھر و تُسدی چھولی آنہ سکدا اں
سینہہ رِچھ کھول دتے تُدھ ربّا سپاں دی آبادی کیتی

مر گئے ارمان دلے دے جیندا ہاں ہک قبرے نچ
چن تارے سب توہڑے ربّا ماہڑے دل ناشادی کیتی

گزرے ویلے یاد جے آئے تھوکھ لگی اس سینے نچ
اکھ کھولی ارماناں حسرت زندگی بے سوادی کیتی

خوشیاں دا اعتبار نہ کرساں
غم دا کجھ اظہار نہ کرساں

زخم لگے تے کیتی توبہ
دل دا کاروبار نہ کرساں

تُھپ دی ساڑی شبنم آکھے
پھلاں نال پیار نہ کرساں

لد کے بھار بھروسے والا
دل کو میں لاچار نہ کرساں

سیک کے اگ بخیلی والی
سہنہ ساڑ انگار نہ کرساں

ڈُب کے مرنا اس بچ ہک دن
خوشیاں دا انبار نہ کرساں

ڈُبدا دینہہ رَتّ کوکاں مارے
توبہ ہار سنگار نہ کرساں
لالچ دا کوئی بھوت دلے تے
بھُل کے یار سوار نہ کرساں
چُپ چُپیتا ڈُب گیساں میں
کوکاں، شور پکار نہ کرساں
اتھروں پی کے جیساں حسرتؔ
اکھیاں اُتے بھار نہ کرساں

قطعہ

پھلاں دی اکھیاں تے ٹیپے تریڑ دے
کتنے کنڈیاں دی اوہ چھوباں سہہ گئے
موسماں دا حال پچھیا شام سُن
صبح دے اتھروں کہانی کہہ گئے

اج بدل گیا موسم ہر موڑ خفا لگدا
ہے روح تے اُداسی بِچ ہور دل بھی جدا لگدا

اس دور دے انساں کو اُلفت دی عنایت کر
نفرت دے روگ اُتے ایہہ درد دوا لگدا

کر زندگی کو روشن دل ساڑ کے توں اپنا
چنگا نیہہ مکو بلدا منگیا دا دیا لگدا

ہر طرف اُداسی ہے ہک خوف جئیا منظر
اس شہر دے نہیرے بِچ ہر ظلم روا لگدا

ایہہ زندگی امانت ہے ہن موڑ کہنو حسرتؔ
ہن اِتنا لاغر ہاں ایہہ بھار سزا لگدا

زندگی انسان کتنے کھا گئی
موت آ کے راز ایہہ سمجھا گئی

غم دے مارے کے بہاراں لوڑ دے
رُت جیہڑی آئی انہاں ترسا گئی

پہلاں پہلاں پیندی آسی ایہہ شراب
خون پی کے شاعری پچھتا گئی

لالچاں تہ حرص دے اس دور بچ
دوستی بھی رنگ اج بدلا گئی

ہو گئے پورے ماہڑے ارمان سب
زندگی کو موت جد گل لا گئی

سام کے رکھی میں حسرت عمر تھیں
اج کیاں فریاد ہوٹھاں آ گئی

ہک وار دل اُتے ایہہ تحریر لکھ چھوڑاں
پیراں تُساں دی یاد دی زنجیر لکھ چھوڑاں

ہر طرف جتھے خوشیاں ہر طرف رونقاں
آ ایسے خاب دی اج تعبیر لکھ چھوڑاں

محنت کراں اے دوستا ہن دل دے خون سنگ
خوشحال قوم دی آ تعمیر لکھ چھوڑاں

ارمان اُس بنا کے ایہہ فیصلہ دِتا
اس درد کو ہمیش دا بے پیر لکھ چھوڑاں

چنگا نیہہ ہوندا روز دا قسمت اُتے گِلہ
منگ کے خدا تھیں آپ ہک تقدیر لکھ چھوڑاں

حسرت تُساندے سامنے میں اتھروں ڈھول کے
چہرے تے زندگی دی تفسیر لکھ چھوڑاں

کجھ زخم ہور لاویں ارمان کجھ جگاویں
چھکھڑاں دے شہر اندر ہک آلنا بناویں

میں اپنے اتھرواں نچ ارمان ڈوب چھوڑے
جہلم دے پانیاں وے ماہڑی آس دندے لاویں

کد تک سمھال رکھاں جند جان سب پرائے
سجناں وصل دا ہُن توں پیغام تے سناویں

ہک بے بسی دا قصہ در در تے کے رُلاسیں
ایہہ درد لادوا ہے دل نچ سدا چھپاویں

میں دِکھ نہ سکداں حسرتؔ بربادیاں دا میلہ
اکھیاں کو دے کے ہاسا مُچ درد نہ بدھاویں

راز دل دا اکھ پئی دسدی رہی
سوچیا پتھر دی سِل گھسدی رہی

اپنے گھر دا اج پتہ پچھنا پیا
ہائے بستی اوپری بسدی رہی

میں تے اُس دے حال تے روندا رہیاں
دنیاں ماہڑے حال تے ہسدی رہی

موت دے سِر تے لگا اِلزام کُل
زندگی بھی زندگی کھسدی رہی

کے دہساں حسرت تہ اُس دی زندگی
ایہہ کبوتر جال بچ پھسدی رہی

جد کدے ڈِٹھے میں اُجڑے کئیہر ڈِٹھے
اپنے کئیہر بچ لوک میں بے کئیہر ڈِٹھے

میں تے رکھی تاہنگ ڈاری مارساں
آس دے پنچھی کپے دے پر ڈِٹھے

کے دہساں کے گزاری ہجر بچ
کتنے رستے اکھیاں اتھروں بھر ڈِٹھے

نہ بنیں مظلوم دنیاں مارسی
اس زمانے دے ظلم میں جر ڈِٹھے

دنیاں لاشاں تے سیاست کھیڈدی
چارے پاسے ایہہ تماشے گرڈِٹھے

کفن جان ایہہ زندگی دی چادراں
خاصیاں حسرت ایہہ سودے کر ڈِٹھے

یاد دی بستی اندر ٹونڈاں ٹھکانے یار دے
اٹھروں سب چٹولی سمھالے میں بے گانے یار دے

زہر دیاں کٹناں میں پی کے اج توڑی زندہ رہیاں
بنگئے ارمان سارے ہائے نشانے یار دے

پتھراں دے شہر اندر نہ بنائیں کنہر کدے
شیشیاں کو چور کر گئے مچ بہانے یار دے

چھانولا بوٹا کوئی رستے تھیں کپیا ظالماں
پھل خزاں دے کے برابر اس پرانے یار دے

برف دی لانی تہ چھمراں سامنے ماہڑا مزار
مر کے بھی آباد کیتے میں ویرانے یار دے

قید وچ کسراں گزردی ہے حیاتی دی کیہڑی
پیراں وچ سنگلاں تکیں آکے نمانے یار دے

جے بصیرت ہے تاں ہر ذرّے وچ اُسدا نور دکھ
ایہہ بہاراں تے خزاں موسم سہانے یار دے

اوہ فقیراں کو غنی کردا ہے اپنے کرم تھیں
ہر گلی ہر موڑ تے کھنڈے خزانے یار دے

بھانویں منصورؔ دے وانگو دنیا سولی چاہڑسی
میں تہ مردے وقت بھی پڑھساں فسانے یار دے

توہڑیاں ہوٹھاں تے حسرتؔ عاجزی کے بولسیں
پکھنواں پہوراں زبانی سن ترانے یار دے

کھیڈن کجھ کجھ نال پتنے دے اسماناں تے چڑھ کے
کجھ نمانے دیوے بالن دھنیئے اگے کھڑ کے

اُن دے بھی کنہر چھوڑ گئے ربا شر دے پتراں نالوں
جنہاں رکھیا کنہر دا بٹا فولاداں کو کنہڑ کے

اسماناں تھیں چیڑ کے اُٹھنا میں کجھ من بھی گیساں
پر کدے نہ اُٹھسیں سجناں توں نظراں تھیں چھوڑ کے

کھس کے کھینا لوکاں کولوں ہے عادت حیوانی
کے کجھ لبھسی دھسو یارو ہک دوئے سنگ لڑ کے

اس نگری دے کجھ ہک بچے منزل دی راہ لوڑن
اگے اگے ٹُردا جاویں اُن دا ہتھ پکڑ کے

ہک ہک ٹیپا بگدا حسرت پانی ہن اکھیاں تھیں
خاک ہویا جد باغ دلے دا ہاڑ دی گرمی سڑ کے

شرد دے پتر کے جانن راز ماہڑے حال دا
کے دھساں کے کے نہ کیتا کون لکھتاں ٹالدا

غرض دے سنگی ڈٹھے بازار دا دستور بھی
کوئی نہ گاہک جگ تے لبھیا کھوٹے جئے مال دا

بُجھ گئی شمع بھی آخر خونِ دل منگدی رہی
قدرداں لوئی دے مُکے کون دیوے بالدا

روزگاراں کو نہ تڑفیں ایہہ حقیقت سمجھ کے
پتھرے دے جگر اندر کون کیڑا پالدا

جہلمے دے اُس کنارے خوش بسیں توں ظالماں
توہڑیاں ہجراں گزردا ہر مہینہ سال دا

ٹُر گئے غمخوار حسرت مُڑ کے نہ دِکھدے کدے
کون بیٹھا پج اڈیکاں اج بھی قضئے جالدا

اُجڑیاں اُن بستیاں دی مچ نہ ہُن فریاد کر
آ نویں دنیاں دے اندر کیہر نواں آباد کر

غم دی سنگت ہے پیاری مفت دی ہے ایہہ شراب
بن گیا دل مے کدہ ہن ہور بھی برباد کر

اج تکو پھل مارنے برداش نیہہ ہوندے ماہڑے
میں توہڑے پتھر بھی جھلے اوہ زمانے یاد کر

بے بسی دے جال اندر پھس گئی ہے زندگی
ہجر دے پنجرے تھیں کڈھ کے دوستا آزاد کر

سڑ گیا بوٹا اوہ حسرتؔ بھانویں جہلم ڈھولیا
آس دے بوٹے کو یارب فر کدے تے شاد کر

ہواواں نے دُکھ پچھلے سارے جگائے
بھلے بسرے سب درد اج یاد آئے

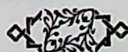
میں ڈیکاں تساں سجناں شنگراں تھیں اوہلے
تُساں اج توڑی بھل کے پھیرے نہ پائے

پھلااں دی اکھیاں تریڑاں دے ٹیپے
زمانے ڈٹھے ہور فسانے بنائے

اوہ جیندا رہیا لا کے ہوٹھاں تے جندرے
ایہہ نہورے گلے بھی زمانے سکھائے

اکھیاں دا جہلم تُساں در رواں ہے
برفاں دے ڈِل سارے گالے مکائے

ماہڑی شوق حسرتؔ سلامت اجاں بھی
توہڑے حُسن دے پھل تے شرداں سُکائے

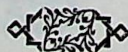
پُنّہل پُنّہلیکھے زندگی دے زندگی کو کھا گئے
چُپ چُپیتی آرزو کو خاب کجھ ترسا گئے

اپنا کہُر ہی قید خانہ بن گیا ہے کے کراں
اپنی بستی اپنا پنجرہ اپنا آپ تھوکھے کھا گئے

پر کپا کے ہن پکھیروں کے اُڈرای مارسن
لالچاں دے چُگ کے دانے آپ ہی پچھتا گئے

موسماں دی نیت بھی چنگی نیہہ لگدی سوچ کہُن
بجلیاں جُھولی چھپا کے جان والے آ گئے

ویلے دیاں ہین نمازاں تہ کویلے ٹکراں
گل سیانی لوک دانا حسرتا سمجھا گئے

ختم سجناں خون بچ بھی ہن روانی ہوگئی
اج پرائی اوہ پیاری زندگانی ہوگئی

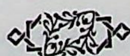
پیلیاں پتراں دی دنیاں گِس کو دیواں دوستا
ناں توہڑے اے ظالماں کھلدی جوانی ہو گئی

رتجھاں دی قبراں کو دِکھ کے ہر گلی ہر موڑ تے
کے دہساں برباد کسراں زندگانی ہوگئی

زندگی تھیں بھی پیاری آس ہک آسی مکو
سام رکھی اج توڑی آخر بے گانی ہو گئی

اتھرواں چہرے تے ڈُھل کے کھول دِتے راز سب
اکھیاں اکھیاں دی زبانی ہک کہانی ہوگئی

میں تہ حسرت درد دا اظہار نیہہ کیتا کدے
ایہہ خطا شائد ماہڑی غزلاں زبانی ہوگئی

رُلدی ہے درداں دی ماری رستے وچ
تڑفے ہک فریا دبیچاری رستے وچ

ہُن مریض دا حال نہ پُچھو کے گزری
لگدی ہے دعاء بھی پہاری رستے وچ

چا کے تھکی مُچ حیاتی بے چاری
بھاری غماں دی ہک کھاری رستے وچ

ہر کوئی اپنے غم وچ ڈُبیا دسدا ہے
ختم ہوئی جگ تھیں غم خواری رستے وچ

دہ امانت موڑ کے حسرت وقتے نال
رہ گیسی ایہہ چیز اُدھاری رستے وچ

جند نمانی رُلسی کد تک کجھ بولو
غمدا چھکھڑ چھلسی کد تک کجھ بولو

نفرت دے اس باغے اندر دسو تے
پیار دا بوٹا پُھلسی کد تک کجھ بولو

غم نِت دا مزمان ہے دل وچ بسیا دا
خبرے کیہڑ تھیں جُلسی کد تک کجھ بولو

سینے وچ طوفان ہے دُکھاں درداں دا
اکھیاں تھیں ایہہ ڈُھلسی کد تک کجھ بولو

چھپیا دل دیاں گُٹھاں حسرتؔ عمراں تھیں
راز پتہ نیہہ کُھلسی کد تک کجھ بولو

تہرتی تھیں اسمان دی قیمت کے پُچھاں
میں اپنے ارمان دی قیمت کے پُچھاں

رت برِتی اس نگری دی ہٹی تے
میں چھلیا انسان دی قیمت کے پچھاں

ماء دی زُہدی لکھ بھی جے نہ یاد رہی
میں اسدے احسان دی قیمت کے پُچھاں

بیچ کے اوہ احساس دی دولت دنیاں تھیں
ہُن ہک بُت بے جان دی قیمت کے پُچھاں

ہوس پرستی دے بازارے بِچ حسرتؔ
رتی بھر ایمان دی قیمت کے پُچھاں

فر کسے سُن گل سنائی درداں دی
پنہکھر دل بچ ہور پنہکھائی درداں دی

نیم حکیمی اپنی حد ازماندی رہی
دیندا رہیا بیمار تُہوائی درداں دی

رکڑ تہرتی دا ایہہ روڑا مُکدا نیہہ
اکھیاں سن برسات برہائی درداں دی

ٹیپا ٹیپا ڈُھلے اتھروں شعراں دے
جد بھی تدھ سوغات پُہچاہی درداں دی

ٹھہلا ٹھہلی رِیت ہے اِتھے دنیاں دی
کس کو کُجھ کے گل سمجھائی ردراں دی

ہک بے چارے دلے اُتے کے ورتی
تدھ بھی حسرت حد ازمائی درداں دی

خاب اوہ چکنا چور کیتے تاں کے لبھیا
زخم ماہڑے ناسور کیتے تاں کے لبھیا

میں تریڑ دا ٹیپا اینویں سُک جاندا
تہرتی تے تندور کیتے تاں کے لبھیا

اپنے متھے تے اُس ظلم لکھا کیہدے
درد ماہڑے مشہور کیتے تاں کے لبھیا

کیتی نیہہ گستاخی تارے پہننے دی
سب ارمان رنجور کیتے تاں کے لبھیا

ہر کوئی بٹے مارے پکے میوے کو
تدھ بوٹے پٹہر پٹہور کیتے تاں کے لبھیا

حسرتؔ ہر دم پُچھدا اس زمانے تھیں
سجن ماہڑے دور کیتے تاں کے لبھیا

خود غرضے انسان ماہڑے نیہہ تُسدے ہین
پھسے بچ طوفان ماہڑے نیہہ تُسدے ہین

کے غم کھاواں میں پرائی چیزاں دا
دیہہ چن تہ اسمان ماہڑے نیہہ تُسدے ہین

میں تہ ہک خلوص ترکھڑی رکھدا ہاں
ایہہ کھوٹے پروان ماہڑے نیہہ تُسدے ہین

اِس بازارے ہر کوئی اپندا جُلدا ہے
بیچن جو ایمان ماہڑے نیہہ تُسدے ہین

مُکو درد دی دولت دتی تدھ حسرت
ایہہ روندے ارمان ماہڑے نیہہ تُسدے ہین

نظماں

اِلتجاء

جدتک ساہواں دی کھیڈ رہی میں رحمت لوڑاں آخر تک
میں بخشش ہور عنایت دی اُمید نہ توڑاں آخر تک

اِقرار کراں تے مُجرم ہاں ،اِنکار کراں تے کُوڑ ہوسی
میں عاصی توہڑی رحمت دی ہک آس نہ چھوڑاں آخر تک

غیراں کوتوں امان دینویں میں فر بھی توہڑا بردا ہاں
کرماں دی بارش کر میں تے دامن نہ چھوڑاں آخر تک

غیراں دے درتھیں دور رکھیں بس توہڑا در ہی کافی ہے
ہک در توہڑے دامیں منگتا ہتھ دوئے جوڑاں آخر تک

میں عاجز تہ لاچار تے ہاں پر رحمت توہڑی کافی ہے
ماہڑی دولت حسرت ہین اتھروں پیا نین نچوڑاں آخر تک

شناخت

مُنڈھ قدیماں تھیں عیاں شانِ شجاعت اُسدی
موضوع محفل دا رہی سوہنی طریقت اُسدی
کردی حیران زمانے کو سخاوت اُسدی
دو جہاں واسطے زینت ہے شریعت اُسدی

ربِ کائنات نے آدم تھیں ہے اِنساں کیتا
شُکر اُس ذات دا جس سُن ہے مُسلماں کیتا

واسطے جگ دی ھدایت دے ہے قُرآں دِتا
تزکئیہ نفس دی خاطر اساں رمضاں دِتا
پنج نمازاں دی پُکاراں دا ہے اعلاں دِتا
امن تہ رحم دِلے بچ بڑا ایماں دِتا

درس نیکی دا عبادت دی عنایت لبھی
صلہ رحمی بھائی چارہ تہ ھدایت لبھی

ہے معبود ہک ہی ، ہک ہی فکر دے جانو
اسیں وارث ہاں علم ہور ہُنر دے جانو
ہاں نہ منگتے کسے ہور دے در دے جانو
نہ پُجاری ہاں کسے شمسؔ قمر دے جانو

ذات واحد ہے شریک نہ اُس دا کوئی
اوہ نہ جمیا کسے تھیں ہور نہ جنیاں کوئی

اساں نمرودؔی تہ فرعونؔی زمانہ ڈٹھا
دورِ جہالت ابو جہلؔ فسانا ڈٹھا
نالے نالے اساں نبیاں دا کہرانا ڈٹھا
نعرہ تکبیر دا ہر دور ترانہ ڈٹھا

اسیں مٹساں نہ حشر توڑی مٹا کے دِکھو
ڈُب کے اُٹھساں کسے طوفان ڈُبا کے دِکھو

اج بھی اِبلیس کئی چہرے بٹا کے ایندے
کچھ تلے کوئی شمشیر دبا کے ایندے
کوئی صورت ہی اساں والی بنا کے ایندے
کوئی للکار کے اعلان سُنا کے ایندے

اس دی پہچان دا حافظ ہے اس دا اللہ
کوئی مٹاسی نہ اُنہاں کو ہے جنہاں دا اللہ

قلم

خالق بھی لکھے لکھتاں ایہہ قلم دی عظمت ہے
عرشاں تے بھی رہندی ہے ایہہ اس دی فضیلت ہے

مالک کو غلام، کدے شاہواں کو گدا کردی
بے باکی وحق گوئی قلمیں دی طبیعت ہے

حاکم تہ کوئی مُنصف شاعر تہ لکھاری ہے
ہے اہلِ علم کوئی بس قلم بدولت ہے

حافظؔ تہ شیرازیؔ یا اِقبالؔ تہ رومیؔ ہے
ایہہ رب دی عنایت ہے ہور قلم دی عزّت ہے

اس قلم دی عظمت کے میں دھساں جاہل کو
با ذوق تہ با علماں اس نال محبت ہے

احسان کیتا یارب میں جہے نمانے تے
ایہہ نعمت تدھ بخشی حسرت تے عنایت ہے

قطعہ

زندگی بچ درد دا طوفان ہے
زندگی بھی زندگی بے جان ہے
ٹر گئے دل تھیں خوشی دے قافلے
کے پتہ دل کد تئی مزمان ہے

وطن دی مٹی

خوشبواں کھنڈیاں وچ ہواواں
سوہنیاں سوہنیاں خاص اداواں
بہار تے ہوندی ہے مُچ پیاری
رونق لاون موڑ خزاواں

ایہہ مٹی ہے پیاری مٹی
سونے تھیں بھی نیاری مٹی

اس مٹی دے ذرے پیارے
قُدرت نے کے خوب نکھارے
لشکے ہر ہک ذرّہ اس دا
تھرتی اُتے کھنڈے تارے

ایہہ مٹی ہے پیاری مٹی
سونے تھیں بھی نیاری مٹی

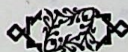
ساون دی برسات لگی ہے
خوشبو دی بارات لگی ہے
دل دماغ بھی سجرا حسرت
قُدرت دی سوغات لگی

ایہہ مت ہے پیاری مٹی
سونے تھیں بھی نیاری مٹی

قطعہ

گن گن کے قدم رکھے جس دی تلاش پچ
نیڑے پہنچا کے آپ اوہ منزل وچھڑ گئی
سر تے بدل بھی گجدا تہ کڑکدا رہیا
ڈوگی گسے غریب دی جگ باندنے سڑ گئی

پہاڑی جوان

اکھیاں بچ خود داری دِسے
سینے بچ غم خواری دِسے
ہمّت خوب کراری دِسے
موہنڈے چادر پیاری دِسے

سِر تے گُلاہ شان اِنہاں دی
شرعی لباس پہچھان اِنہاں دی

سوہنی پہاڑی بولی بولن
مٹھی رس کناں بچ گھولن
چھپے دے گُجھ راز بھی کھولن
دنیاں دی ایہہ نبض ٹٹولن

شکلوں بہت پیارے لوکو
اسماناں دے تارے لوکو

پہاڑاں پٹہن کے رزق کماندے
فرہادے دی رسم نبھاندے

کسے گل تھیں نہہ گھبرانے
اگے اگے بدھے جانے

صبر دا لڑ نہ ہتھوں چھوڑن
رب دا خاص بھروسہ لوڑن

پڑھ لکھ کے مچ اگے جاندے
قوم دا اُچا ناں کراندے

ماں بولی تے مان ایہہ کردے
قوم دی عزّت خاطر مردے
طوفاناں تھیں نہ ایہہ ڈردے
کتنی وار ایہہ ڈُبدے تردے

دشمن دے دند کھٹے کردے
رل مقابلہ کٹھے کردے

رُستم تہ سُہراب سدھاون
اُلفت دا دستور نبھاون
اوکھے ویلے مِل کے راہون
مجبوراں دے کم نبھاون

جس پاسے بھی ایہہ ٹُر جاون
خالی ہتھ نہ حسرت آون

ٹھنڈی چھاں

کتنے جتن تسیہے کردی
دُکھ سہندی پر آہ نہ بھردی
لگن نہ دیندی گرمی سردی
بچیاں خاطر تڑفدی مردی

بچیاں خاطر قھیئیے جالے
سَوکھی رہ کے اُنہاں پالے

غم سارے اوہ آپے سہندی
دُکھ درداں کو دور کریندی
تتی تُہپ نہ لگن دیندی
سِر تے اپنی چھپری ڈھیندی

حسرت سِر تے چھاں ہوندی ہے
ہور کوئی نیہہ ماں ہوندی ہے

مٹھی زبان

مٹھی ہے زبان اساں دی
ایہہ ہے یارو شان اساں دی

نال فخر دے بولاں پہاڑی
سوہنی ہے پہچھان اساں دی

پہوراں دے نغمے دے وانگوں
بولی خاص روان اساں دی

جان بھی حاضر توہڑی خاطر
زندگی ہے قربان اساں دی

کھِلدی پُھلدی رہوے ربّا
رہوے زبان جوان اساں دی

ماکھی نالوں مٹھی حسرتؔ
ماں بولی ہے جان اساں دی

ہمت

ہزار رستے تہ منزل ہک ہے قدم تے اگے بدھا کے ڈِکھو
راہواں دے پتھر بھی آپ ہٹسن ٹھوکراں سنگ ہلا کے ڈِکھو

خدا دا ناں گِھن آغاز کیتا جھاں نے شوقِ سفر دا یارو
قطرے قطرے تھیں ہوندا دریا ڈِلے دی ہمّت جُٹا کے ڈِکھو

ہے کامیابی بھی اِس جہاں دی تہ نالے عُقبیٰ دی کامرانی
تلاش تہ جستجو ضروری ڈِلے تھیں پردے ہٹا کے ڈِکھو

اساں دا ہے حوصلہ سلامت اسیں طوفاناں کوں ٹھہلدے ہاں
اسیں نہ ڈردے انھیریاں تھیں کدے ہے ہمّت ڈرا کے ڈِکھو

جگر فولادی اساں دا ڈِکھو اسیں پہاڑاں دے پُتر حسرتؔ
جنھڑا بھی ٹکرے اوہ آپ بھجسی کدے اساں کوں مٹا کے ڈِکھو

کوہاڑا

کوہاڑا موہنڈے اُتے چڑھیا
گچھ گھنے جنگل پچ بڑیا
ڈکنے نال بھی فر نہ اڑیا
کر گیا مارو مار کوہاڑا
جنگل دا سردا کوہاڑا

چنگی پان لوہارے چاھڑی
تہرتی دی فر مُنی داڑھی
آکھن اوزون لئر بھی پھاڑی
کردا کے کے کار کوہاڑا
جنگل دا سردار کوہاڑ

ہک غریب دی ٹہاری بن گئی
دشمن دنیاں ساری بن گئی
آپے خاص بے پاری بن گئی
لُٹدا کُل سنسار کوہاڑا
جنگل دا سردار کوہاڑا

مُٹھی گرم نہ جد تک ہوسی
قید کوہاڑا تدھ تک ہوسی
قیمت اِس دی حد تک ہوسی
گھلسی فر ہک وار کوہاڑا
جنگل دا سردا کوہاڑا

بوٹے کپ کے فر پچھتاواں
کتنی واری قسماں کھاواں
مُڑ کدے نہ جنگل جاواں
ٹِکدا نیہہ لاچار کوہاڑا
جنگل دا سردا رکوہاڑا

حسرتؔ کجھ خیال تے کریو
بوٹے لا کے تہرتی بھریو
نیہہ تاں اپنی گردن دھریو
ٹوٹے کرسی چار کوہاڑا
جنگل دا سردار کوہاڑا

درانٹی

اِبنِ آدم عقل چلائی
درانٹی لوہا کپ بنائی

چاھڑی پان لوہارے چنگی
بن گئی درانٹی ڈِنگ پڑنگی

انساناں دے کم بناوے
حیواناں کو خوب رجاوے

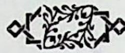
لیتریاں دے بچ جان ایہہ پاوے
ہتھاں بچ چمکارے لاوے

لوہے دے دوروں نالے آئی
اِس تھیں ہے تلوار بھی جائی

مُنڈھ قدیم دی سنگت اِس دی
کٹر مشین بھی منگت اِس دی

ایٹمی طاقتاں دا سِر کُھر کے
گن مشیناں نالوں گُنہر کے

سب مشیناں مُکدیاں وِتھے
اِس دی لوڑ پیندی فر اُتھے

شام دے سائے تھیں ڈرنا چھوڑ دِہ
اِیہہ فضولا خوف کرنا چھوڑ دِہ
ہر انہیرے دے پِچھے چھپیا سویر
موت تھیں پہلاں ہی مرنا چھوڑ دِہ

لوک

اِس نگری بِچ دِکھدا رہنداں رتو دے ترہائے لوک
اپنے اِتھے سارے ہو کے فر بھی ہین پرائے لوک

رونے دی نیہہ فرصت ملدی کیسا عجب زمانہ ہے
کتنے درد چھپا سینے بِچ کردے ہائے ہائے لوک

خود غرضی بے دردی اِتھے کتنے رنگ بٹاندی ہے
اتھروں دِکھن فر بھی ھسن کتنے بے پرواہے لوک

حرص تہ لالچ دے بِچ ڈُب کے اپنا فرض بھلایا ہے
دولت دہس چمکارا اِتھے بِچ ڈاھڈے ترسائے لوک

ہائے افسوس اے مجبوری تدھ پلا پکڑ کے رکھیا ہے
ہوٹھاں اُتے چوٹھے ہاسے سینے درد چھپائے لوک

باقی کجھ نہ رہسی حسرتؔ ایہہ دنیاں ازمائش ہے
کتنے رنگ بٹا کے اپنے قدرت نے سمجھائے لوک

انہیرا

کتنے سوہنے خاب سجیندے نہیرے پچ
لوک ایانے ٹھوکر کھیندے نہیرے پچ

نہیری دنیاں دے بسنیک بیچارے لوک
ارماناں دیاں لاشاں چیندے نہیرے پچ

منصوری دے دعوے جنہڑے کردے ہین
عشق اُتے اوہ فتوے لیندے نہیرے پچ

اپنیاں اکھیاں بند کرکے نمانے لوک
انہیاں دی ہن لو ازمیندے نہیر پچ

قدم قدم تے مکر فیرب دی دنیاں ہے
لوک بیچارے تہوکھے کھیندے نہیرے پچ

بے وقتی دی تسبیح پکڑی ہتھاں پچ
زاہد رُٹھا رب منیندے نہیرے پچ

نفرت دا طوفان تے چار چوفیری ہے
سجن ڈٹھے غوطے کھیندے نہیرے بچ

دینہہ دوپہری راہے جیہڑے چھوڑ گئے
یاد مُکو اوہ ڈاہڈے ایندے نہیرے بچ

کتنے بھولے ہین طبیب زمانے دے
ماہڑے دل دے زخم دُکھیندے نہیرے بچ

دینہہ ڈُبیا تے تارے گس دیاں آساں بچ
شنگراں ہن کلاوے لیندے نہیرے بچ

ایہہ جنگل تے کپ مکایا بے درداں
ڈُھنڈے کھل گواہی دیندے نہیرے بچ

خاباں دی دنیاں بچ ڈٹھے کتنے لوک
روشنیاں دے محل بنیدے انہیرے بچ

یاد دے اتھروں بن کے ڈھلے کالی رات
غم دا حسرت راگ سُنیدے نہیرے بچ

ساون

خبرے کس سمجھایا ساون
اس برہیا نیہہ آیا ساون

آساں ماہڑیاں ساڑ گیا ہے
آکھن لوک سبھایا ساون

دل دی تہرتی ساڑ کے ربا
پہئکھدا بے پرواہیا ساون

ٹیپا ٹیپا ہجر توہڑے بچ
کتنی وار کیہمایا ساون

اج دے دل بچ باٹے ہو گئے
موڑیں فر خدایا ساون

یاد توہڑی بچ اکھیاں حسرتؔ
ساری عمر برہایا ساون

موبائل فون

دِکھو چیز نویں ہک آئی
ہر پاسے ہک رونق لائی
ٹیں ٹیں ٹوں ٹوں آون لگا
سنگی ہتھ ہلاون لگا
کناں کو ہتھ لاون لگا
شروع ہوگئی کن پکڑائی
دِکھو چیز نویں ہک آئی
ہر پاسے ہک رونق لائی
سبھاں دا ایہہ کم بناوے
منٹاں وچ پیغام پہچاوے
وچھڑے دے کئی وار ملاوے
سائینس نے سوغات بنائی
دِکھو چیز نویں ہک آئی
ہر پاسے ہک رونق لائی

انٹر نیٹ مُچ آوے کاری
ہر پل دی دیوے جانکاری
وٹس اپ ،فیس بک نیاری

جے اساں سن صحیح برتائی
ڈِکھو چیز نویں ہک آئی

رکھن کجھ تعویز بنا کے
کجھ چنتے دا بھار بدھا کے
کجھ تے رکھن سینے لا کے

خاصی اسدی قدر بدھائی
ڈِکھو چیز نویں ہک آئی
ہر پاسے ہک رونق لائی

سِر تے مُچ نہ چاہڑو یارو
موہنڈیاں تھیں ہن لاہڑو یارو
اکھیاں مچ نہ ساڑو یارو

کھا گیسی ایہہ گُل کمائی
ڈِکھو چیز نویں ہک آئی
ہر پاسے ہک رونق لائی

خوف

بستی دے ہر پتھر تھیں ڈر لگدا ہے
کہر بچ ہی اپنے کہر تھیں ڈر لگدا ہے

اپنی عزّت کس جائی محفوظ رکھاں
ہر محافظ راہبر تھیں ڈر لگدا ہے

انساناں دے سائے تھیں اج ڈردے لوک
نقلی جہی خنجر تھیں ڈر لگدا ہے

بستی اپنی شہرِ خموشاں دِسدی ہے
صبح شام تہ دیگر تھیں ڈر لگدا ہے

دینہہ دوپہری پھردے ڈاکو چور اِتھے
ہر ڈالی ہر پتّر تھیں ڈر لگدا ہے

شور کُکارا ہور تھوائی ہر پل دی
حسرتؔ ایسے منظر تھیں ڈر لگدا ہے

بہاراں

فر چھیڑن دل دے تار بہاراں مُڑ آئیاں
بن بوٹے ہین گلزار بہاراں مُڑ آئیاں

کجھ ڈھونڈدی پھردی خوشبو پھلاں دی
کدیاں بھُل گئیں قول قرار بہاراں مُڑ آئیاں

اج پھور، پپیہے، کوئل ڈالی تے
پئے کوکن واروار بہاراں مُڑآئیاں

دِکھ ہر پاسے ہے اجکل مستی پھلاں دی
مُڑ آ کشمیر ہک وار بہاراں مُڑ آئیاں

ایہہ نیلے نیلے تلے مستی چھمراں دی
دو کنہڑیاں غم بسار بہاراں مُڑ آیاں

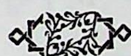
کیئیاں ڈُھلدے اتھروں اُچے اُچے شنگراں دے
کجھ کرتوں سوچ وچار بہاراں مُڑ آئیاں

ایہہ کس دی خاطر باغ باغیچے سجے ہین
کد ایسی اوہ دلدار بہاراں مُڑ آئیاں

میں دُکھڑے بھر کے چھولی اس دے راہ تکاں
مُڑ آیا نیہہ غم خوار بہاراں مُڑ آئیاں

کجھ آکھن ہر پاسے ہے میلہ خوشیاں دا
ہک درد پھرے لاچار بہاراں مُڑ آئیاں

کوئی سدا بہار توں حسرتؔ بوٹا لاویں تاں
ایہہ زندگی ہے دن چار بہاراں مُڑ آئیاں

گل بہاراں دی

تھرتی ہے سبزہ زار بہاراں دی گل کراں
آئی ہے فر بہار بہاراں دی گل کراں

شنگراں تہ چھمراں دی رونق بسار کے
نادان ہاں میں شہر بازاراں دی گل کراں

خوشبو تہ رنگ امن دے سارے بٹا کہناں
نفرت حسد کو چھوڑ کے پیاراں دی گل کراں

موسم اُنہاں دی سوچ دا کشمیر دی طراں
فر کے مثال دے کے میں یاراں دی گل کراں

درداں دی چانیٔ بچ خوشیاں نہوال کے
آ ہجر بچ تڑفدے بیماراں دی گل کراں

رنگاں پھینگ پج گئی کس دی نظر لگی
دہس ہور کیہڑے ہار سنگاراں دی گل کراں

کھلدے پھلاں دا جس کو دِتا فریب میں
اوہ آکھدا ہے سڑدے چناراں دی گل کراں

پردیسیا وطن کو پھیرا تہ ماردا حسرت
پرانے در تہ دیواراں دی گل کراں

حرص دے شہر بسا کے تکّو کے لبھیا
اُچے محل بنا کے تکّو کے لبھیا
اِیہہ دُنیا دہس کِس سُن پوری کیتی ہے
اِس جائی دِل لا کے تکّو کے لبھیا

کشمیر

آسجناں کشمیر دھساں میں
خاباں دی تعبیر دھساں میں
مستی آپ بہاراں لائی
رونق ڈالی ڈالی آئی
سوہنی دی تصویر دھساں میں
آسجناں کشمیر دھساں میں
پنچھی پھوراں نغمے لائے
گگو بھی کجھ راگ سنائے
دل اپنا دل گیر دھساں میں
آسنجاں کشمیر دھساں میں
بھُرجان نگیاں نگیاں ملیاں
ریوڑاں وانگ سپائیاں کھلیاں
پھلاں دی چنگیر دھساں میں
آسجناں کشمیر دھساں میں
شنگراں شنگراں ماہلاں ماہلاں
اُچیاں اُچیاں پیر پنچالاں

رانجھے دے سنگ ہیر دھساں میں
آسجناں کشمیر دھساں میں

مٹی دا ہر ذرّہ پیارا
چپہ چپہ خاص نیارا

لوک بھی شکر شیر دھساں میں
آسجناں کشمیر دھساں میں

صدیاں تھیں کشمیر سجھائی
رشیاں، مُنیاں آن بسائی

سوہنے پیر فقیر دھساں میں
آسجناں کشمیر دھساں میں

پھلاں، پنہیڑیاں چھنکھڑاں لگیاں
خبرے گس دیاں نظراں لگیاں

کلیاں لیرو لیر دھساں میں
آسجناں کشمیر دھساں میں

ندیاں بگیاں برفاں گلیاں
اج تک توہڑے رستے کھلیاں

حسرتؔ دل کو چیر دھساں میں
آ سجناں کشمیر دھساں میں

شاخِ دل

بڑے ارماناں نال ہک ڈالی
خونِ جگر دے دے کے پالی
چھوٹے چھبکھڑ بچ سمھالی
آخر آپے پہن گیا مالی

ڈاھڈی مِنّت عرضی کیتی
ظالم اپنی مرضی کیتی

پھل کھلنے تھیں پہلاں سُکے
پتر پیلے ہو کے مُکے
ڈاکو دل دے نیڑے ڈُھکے
مُچ رُکائے پر نہ رُکے

شاخِ دل تروڑ کے کے کھٹیا
کھلدے پھل مروڑ کے کے کھٹیا

حقیقت

کھوج جس دی بیچ حیاتی تڑفدی
سینے بیچ چھپی بصیرت سہکدی
تاریاں دی لوئی جس کو لوڑداں
چانی بیچ جس کو اکثر تک رہئیاں

سحر گیاں دے چُھس مہسے بیچ لوڑداں
شام دے انہیر اں کو کھوجداں
بانگ دی آواز جس کو ٹہاکدی
اوہ حقیقت جان کے میں بُھل گیاں

اوہ حقیقت تہ ماہڑے سینے بسے۔۔۔۔۔۔۔۔۔

بج

کالے چھَکڑے دا کالا غُبار
مغرب دی طرفوں سینہ تن کے چڑھیا
لوک پکے کٹھراں داہر نس گئے
حیوان پکھنوں کیڑے مکوڑے
اپنے اپنے ڈیرے پہچے
ہر پاسے خاموشی چھا گئی
بس ویرانے بولدے رہے-----

....

اِتنے بج بج کڑکی
زمیں کمن لگی------
اسمان کٹھر کن لگا
بج نچدی گئی، کڈ دی گئی
اُس دے اگے کجھ نہ آیا
بس غریب دی چُھگی-----------

عشق

سحرگی دے اتھرواں نچ چھپیا رہندا ہے
سجدے دی تڑپ نچ محسوس ہوندا ہے

نمرود دے چخے نچ چھالاں ماردا ہے
مچھی دے ٹِہڈے نچ بولدا ہے

ابراھیمؑ دے دلے نچ
اِسماعیلؑ دے سینے نچ
موسیٰؑ دے جلال نچ
بلالؓ دی بانگ نچ

بدرو حنین دے معرکے نچ
کربلا دے میدان نچ
حسینؓ دے سجدے نچ
مسجد دے ممبر نچ

تسبیح دی پکار نچ
اقبال دے کلام نچ

ایہہ کے بولدا ہے ؟
ایہہ تے عشق ہے

سوچ

میں نت سوچدا رہنداہاں
ایہہ ہیرا پھیری دنیاں دی
اکھیاں دے اتھروں دل دے ہاڑے
کیسی عجب کہانی ہے
اپنے اتھروں پی کے جینا
ہے دستور زمانے دا'

....

ہر پاسے نفسو نفسی ہے
ہور کتنی بے پرواہی ہے
ہن جینا کتنا مہنگا ہے
پر موت تہ کافی سستی ہے
پر اتنا کجھ کئیاں ہوندا ہے
میں نت سوچدا رہنداہاں-----

تنہائی

ہر پاسے نہیر ا ہوندا ہے
ہر طرف خاموشی ہوندی ہے
لگدا ہے چواں طرفاں تھیں فریاد کجھ ایندی رہندی ہے
جد زور ہوا دا چلدا ہے
پھلاں دے اتھروں کردے ہین
چن تارے چُپ ہو جاندے ہین
فر تہرتی بھی سج جاندی ہے
میں اکھیاں جد بند کرداہاں ہک وحشت جئی آ گیندی ہے
میں دل دی تہڑکن سُنداہاں فر سارے خاب تڑفدے ہین
احساس دی سولی میں چڑھ کے فر اپنے جسم تھیں ڈرداہاں

میں کیہلا بس رہ جانداہاں
ہک تنہائی رہ جاندی ہے------

شجاعت

آذر دے بُت پَہندی ہے
ابوجہل کو للکاردی ہے
کعبے کو بُتاں تھیں پاک کردی ہے
ابوسفیان کو مات دیندی ہے
بدر وچ دُشمناں دے لشکر کپدی ہے
کربلا وچ یزیداں نال ٹکر کہندی ہے
کدے ایوبی بن کے بیت المقدس وچ بانگ دیندی ہے
کدے طارق دے سینے وچ ہسپانیہ اُتے گجدی ہے

شجاعت.........
باطل دے انہیر وچ حق دا سویر کردی ہے
ہر دور وچ باطل دے ٹہا کے ڈھیر کردی ہے

پنجرہ

لوہے دیاں سلاخاں دا اک مظبوط پنجرہ
شہر دے چوراہے اُتے ٹنگیا دا۔۔۔
ایہہ قید خانہ بھی نیہہ
آشیانہ بھی نیہہ
ایہہ صیاد دی چال ہے۔۔۔۔جال ہے

جی کردے اس کو چکنا چور کر کے نکل گچھاں
دور دور ہوا وچ اُڈر گچھاں۔۔۔۔

پر نیہہ۔۔۔۔
ایہہ پنجرہ تے ٹُٹنے والا نیہہ
کیاں سر اپنا زخمی کراں؟؟؟؟
کے پنجرے کو ٹکراں ماراں۔۔۔۔۔۔۔

جے وس ہوندا

میں دینہہ نوں مُٹھی وچ بند کر کہندا
چنے دا متھا چُم کہندا
تاریاں نوں جھولی بھر کہندا
پھلاں نوں موسماں دی قید تھیں آزاد کردا

بچپن موڑ آندا
جوانی نوں نہ جُلن دیندا
بڈھیمیں نوں نہ اَین دیندا

ساہواں نوں جسم دے پنجرے وچ قید رکھدا
مگر--------
ایہہ سارا کجھ تاں ہوندا جے ماہڑے وس ہوندا

سوٹھے

دور بستی تھیں مُچ دور
پہاڑاں دی چھول بچ
ماہلی دے میدانے بچھکار
دو سوہنے جئے پھل ہک دوئے نال گوشے کردے آسے
چانی دی ٹھنڈی رات تہ ہوادے چھکھڑ دواں کوٹھلدے آسے

یارا۔۔ بڑی تیز چھکھڑ ہے جدوں تھیں ساون مُکیا
ماہڑا دل تے ڈردا ہے۔ کُرے شر نہ آ گچھے۔۔۔۔۔
آ جُلاں۔۔۔۔ آجُلاں دور ہوا نال اُڈر گچھاں
کائنات بچ گُم ہو جاواں
چھکھڑاں تھیں اوہلے
شنگراں تھیں دور
چھڑے تھیں بھی چھپ گچھاں
نس گچھاں۔۔۔
اِس تھیں پہلے کہ شر دا آجُلے۔۔۔۔۔

اڑیاں

کتنے ارمان پورے ہونے دے جتن بچ
شام سویرے۔۔
بہار خزاں بچ۔۔۔
غم دی رُتاں بچ۔۔۔
خوشیاں دے موقعے تے
دلے دے نیڑے ٹُھک ٹُھک اجدے۔۔۔
چھٹ گھڑیاں بھی چین نہ دیندے۔۔
سُکھ دا ساہ نہ کینہن دیندے
نیلے کُھلے اسمانے اُتے چِٹڑ کالے چھہڑ نالوں
گسے نیلے سَرے بچ ڈُبدے دیہنے نالوں
کدے رُسدے کدے ہسدے
نِکیاں نالوں اڑیاں کردے۔۔۔۔۔

گوڑے ہاسے

رُتاں دی ادلا بدلی بِچ
تُہپ تہ چھاں دی عجیب کھیڈ ہوندی رہی
بِھلاں کو کدے تیز جُھکھڑ دے ٹھیلے لگے
کدے تتی تُہپ نے ساڑیا
کدے آہلنے دا تیلا تیلا اُڈ گیا
تہ کدے گسے غریب دی چُھنگی تے بج کڑکی
سیلاباں نے بستی ڈبو دِتی۔۔۔
کیہر پٹ سٹے۔۔
پُل تہ شڑک رُہڑ گئے۔۔۔
فر بھی کجھ چہرے دوروں دوروں دِکھ کے مسکاندے آسے
دنیاں دی ہر شے نالوں ایہہ ہاسے بھی۔۔۔۔
گوڑے آسے۔۔۔۔

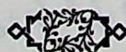

تبدیلی

شیشے چکناچور تہ توہڑے ہتھ زخمی
کتنا بے پرواہ ہیں بدلیا بدلیا ہیں
میں بھی ہن تے شیشیاں دے بچ رہساں نہ
توں بھی کاروبار نہ کرسیں پتھراں دا
ماضی دی ہک چادر ٹھہک کے جے سوچاں
اپنا آپ تہ ہولا لگدا ہے۔۔۔

پر ایہہ گل سوچ کے اکثر سوٹھے کرداہاں
فطرت دا نظام ہی ادلا بدلی ہے
فر ایہہ گل بھی اتنی اوکھی نیہہ۔۔

میں ہن میں نہ۔۔۔۔۔۔۔توں بھی توں نیہہ

عید

مل کے فر خوشیاں مناواں عید مُڑ کے آ گئی
دل دی نگری فر بساواں عید مُڑ کے آ گئی
حسد کو ہن دور کر خود غرضیاں کو دور کر
نفرتاں دے محل کو فر پٹھن کے چکنا چور کر
خلق دی خدمت دے جذبے تھیں توں دل پُر نور کر
عید آکھے پیار سنگ اس جگ کو فر پٹھر پٹھور کر

امن دے کجھ کٹھر بناواں عید مُڑ کے آ گئی
دل دی نگری فر بساواں عید مُڑ کے آ گئی

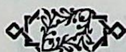
فر گسے معصوم دے اتھروں نہ ڈھولیں دوستا
فر گسے محتاج کو رستے نہ رولیں دوستا
فر توں اپنی، میں، دے بچ ڈُبکے نہ بولیں دوستا
لالچاں بچ رشتیاں کو فر نہ تولیں دوستا

بَیر سارے آمٹاواں عید مُڑ کے آ گئی
دل دی نگری فر بساواں عید مُڑ کے آ گئی

فر گسے محتاج دی خوشیاں بنڈا کے دِکھ کہنیں
موہنڈیاں تے درددا اِک بھار چا کے دِکھ کہنیں
اپنی خوشیاں دردمنداں تے کہیما کے دِکھ کہنیں
بے کساں کو بھی توں اج سینے تے لا کے دِکھ کہنیں
حسرؔتا خوشیاں مناواں عید مُڑ کے آگئی
دل دی نگری فر بساواں عید مُڑ کے آگئی

مکو احساس دی دولت عطا کر
ماہڑی سوچاں کو بھی رُفعت عطا کر
خدا یا دِل منوّر کر دے ماہڑا
مکو عرفان دی نعمت عطا کر

مڑتے آؤ

فر خوشیاں دی رُت مُڑ آئی
ہاسا چہرے چھرے کھنڈیا
فر بھی کوئی مایوسی شائد
دل دے بنہڑے پھردی رہسی
اتھروں بھی کجھ ڈھلکے ہوسن
درد بھی کجھ نروئے ہوسن
چھپ چھپ کے کجھ روندے ہوسن
لوکاں باندے ہسدے ہوسن
اج بھی پر کئہراں نیہہ آئے
بنہڑے اج بھی خالی دسدے
اج بھی پیارے خبرے کُتھے
اج بھی ہجر دی کندھ ہے اُچی

سارے دین آوازاں رل کے
زنجیراں کو توڑ کے آوَ

پردیساں کو چھوڑ کے آوَ
کندھاں پہن تروڑ کے آوَ

آوٗ مُڑ کے عید آئی ہے۔۔۔۔۔

قطعہ

سو گلاں ہک رات بے چاری کے کرسی
چاڑی رُت گل بات بے چاری کے کرسی
دِکھ کے رنگ حالات ماہڑے کے پچھدے ہو
اس تھیں بدھ حالات بے چاری کے کرسی

دِل

بھانویں ہک مدھم جئی آواز ہے
اِس دے اندر زندگی دا ساز ہے

کائنات اندر اُڈری ماردا
بن پراں اُڈدا ہے ایسا باز ہے

سینے بچ ایہہ خوندا لُتھڑا دِسے
عرش تک اسدی پہچ پرواز ہے

دوا حرفاں نال بندا ہے مگر
اس دے اندر دو جہاں داراز ہے

کجھ نہ رہسی

میں تہ ہاں نظراں تھیں چھیڑیا
چکنا چور ہاں شیشے نالوں
لیکن۔۔۔۔۔۔
سوچ کے دہس توں مکو
تو ہڑیاں ایہہ نظراں نہ رہسن
نہ ایہہ حسن جمال بھی بچسی
نہ ہی جاہ جلال بھی ہوسی
میں تہ اُس دن دا مٹی ہاں
مٹی ہو کے مٹی رہساں
پہلے بھی افسوس نہ آسا۔ فر بھی کجھ افسوس نہ ہوسی
مگر۔۔۔۔۔۔
تو ہڑی ایہہ چھوٹھی جئی شہرت

عارضی رفعت عارضی عزّت
ایہہ توہڑیاں شیشے دیاں کندھاں
ہک دن چکنا چور تے ہوسن
دائم ہے قائم ذات اُسی دی
ماہڑا توہڑا کجھ نہ رہسی۔۔۔۔

کون آئی بجلیاں کو ٹالدا
دینہہ چنّے دی گردشاں سمھالدا
کونڑ نھیرے تھیں بناندا روشنی
کون کیڑا پتھرے بچ پالدا

سی حرفیاں

الف

اللہ دے واسطے آ سجناں ہُن جان تے ہوٹھاں آوندی ہے
تیری دید دی نت نت آس رہندی پہولی جند پُہلیکھے کھاوندی ہے
ہور کے دیساں تکو یار صدقے گولی جندڑی کہول کماوندی ہے
حسرتؔ جسم دے بُت بچ قید ہو کے ماہڑی زندگی مُچ پچھتاوندی ہے

ب

باہجھ توہڑے غم خوار نہ ہی ہک نام تُساں دا یاد ٹہولا
ہک نظر اساں داہر مار سجناں دُکھیا دِل ہوئے کجھ شاد ٹہولا
نہ ہی صبح تہ شام دی خبر رہندی ہوٹھا بسدی بس فریاد ٹہولا
حسرتؔ موڑ مہار فر طرف اُس دی اُجڑی ٹہوک کو کر آباد ٹہولا

ت

تار ہُن ٹُٹ گئی خوشیاں دی اساں نال رہندے نت یار اتھروں
لِسّی جائی تھیں ٹُٹدا آپ پانی کدوں تک رہندے اکھاں بھار اتھروں
تُساں خوشیاں دا سنگ لوڑ کہدا اساں دے گئے سنور سنوار اتھروں
کدوں پھیرا مارسیں جوگیا وے حسرتؔ ڈیکدا راہ کھلیار اتھروں

ث

ثابتی قدم فر کون رہیا جدوں عشق نے آویران کیتا
نہ ہی صبح تہ شام دی فکر رہندی آپے یار نے جد حیران کیتا
اُنہاں موت دی کوئی نہ فکر رہندی جدوں موت نے آ اعلان کیتا
توہڑے عشق دا حسرت زہر پی کے اساں وصل دا آپ سامان کیتا

ج

جد تھیں اکھیاں موڑ گیا سینے پہکھدے رت انگار غم دے
کیتے لکھاں جتن نمانیاں نے نیہہ مُکدے یار امبار غم دے
توہڑے شہر دے لوک ہر روز رکھدے ماہڑے واسطے سام اخبار غم دے
صبح شام حسرت کُرلاوندا ہے سودے کیتے میں لکھ ہزار غم دے

ح

حال نہ پچھ دیوانیاں دا صبح شام بس ذکر اذکار تیرا
جے کر رحم دی نظر نہ مارسیں توں اوڑک مرگیسی بیمار تیرا
ہُن جان بھی ہوٹھاں آ پہچی دہس ہور کے کراں انتظار تیرا
ماہڑی اکھ دی کے مجال حسرت ہک وار جے کراں دیدار تیرا

خ

خاب دے بچ دیدار دے جا کُجھ رحم تہ کر دیوانیاں تے
بھانویں سڑ کے سُرمہ ہوجاواں ہک جھلک تہ مار بندی خانیاں تے
ہاں سیاہ کار فر بھی ہاں تیرا توں تے کردا فضل بے گانیاں تے
حسرت بدل جاندی تقدیر ماہڑی ہوندی رحم دی نظر مستانیاں تے

د

درد دا کے احوال دھساں توہڑے ہجر نے وانگ کباب کیتا
انگ انگ دے بچ ہک چھوبھ لگدی ہر انگ نے خوب جواب کیتا
نہ میں جین جُگا نہ ہی مرن جُگا توہڑے عشق نے خوب خراب کیتا
حسرت صبح تے شام کو پیندا ہاں توہڑی یاد دا کھول شراب کیتا

ذ

ذکر توہڑا ہک چانی ہے سوہنی جان چکور قربان کردے
چھالاں مار کے عشق النمبیاں بچ عاشق ساڑ کے جان ویران کردے
کجھ جگ بچ شاہ منصور بن کے چڑھ سولیاں جگ حیران کردے
توہڑی دید دی خاطر پیار یاوے حسرت جئے نمانے ارمان کردے

ر

رحم دی نظر کر عاصیاں تے توہڑے فضل دے چرچے عام سائیاں
توہڑے درتھیں خالی نہ چھول جلدی پاوے فیض مخلوق تمام سائیاں
توہڑے ذکر دے بچ جے غرق ہوواں لبھے خاص سکون آرام سائیاں
میں بھی لوڑیا ہک در خاص حسرت رکھاں لکھ آساں سام سام سائیاں

ز

زباں ماہڑی کرے عاجزی سنگ توہڑے نام دا ورد تیہان سوہنا
کائنات ساری کیتی تدھ پیدا کھلا کیتا ہے آپ اسمان سوہنا
بھیجے نبی رسولؐ تُدھ دنیاں تے نالے بھجیا تُدھ قرآن سوہنا
شجر حجر کردے تسبیح حسرت توہڑے ذکر سنگ لگے جہان سوہنا

س

سجناں وصل دی آس اندر میں تہ خوشیاں خاص کہما بیٹھاں
ہویاں قید اس ہجر دے جال اندر مٹھا زہر فراق دا کھا بیٹھاں
صبح شام دی نہ کجھ فکر رہندی میں تہ جدوِں دا اکھیاں لا بیٹھاں
اوڑک پہنچ جاسیں کچے کیہڑے نالوں حسرت دلے کولکھ سمجھا بیٹھاں

ش

شمع دے جلوے کے جلوے توں تہ سڑ کے وانگ کوہ طور ہوجا
جلوہ دِکھ کے یار دے نور والا ظاہر باطن تھیں خوب پُر نور ہوجا
ایہہ شیشے دا بُت نہ رہنِ والا خودی پٹہن کے چکنا چور ہوجا
سولی چڑھ کے وانگ منصور حسرت دو جگ دے بچ مشہور ہوجا

ص

صبر دا لڑ نہ چھوڑ ہتھوں ہک دن تے بیڑا پار ہوسی
جیکر دل دا شیشہ صاف رکھیں آپے بُت دا ہار سنگار ہوسی
توہڑے دلے بچ تہنڑ کن ہےِ جسدی اوہ ہی آپ سجناں مددگار ہوسی
آپے لاسی اوہ کشتی پار حسرت بھانویں پھسی طوفان بچکار ہوسی

ض

ضرب ہجر دی جدوں لگدی سارے خاب فر چکنا چور ہوندے
رمز عشق دی جگ نہ مول جانے عاشق جھلے دیوانے مشہور ہوندے
جنہڑے یار دے رنگ بچ رنگ جاندِے نقلی رنگاں تھیں بچ اوہ دور ہوندے
عاشق عشق حقیقی بچ سڑ حسرت آخر کار فر مثل کوہِ طور ہوندے

ط

طلب توہڑی نِت دل اندر توہڑی دم دے نال ہے دم ٹھولا
لوکاں مال تہ زر دی طلب رہندی ماہڑی زندگی بس توہڑا غم ٹھولا
توہڑی دید خاطر دل تڑفدا ہے ہوݨ اکھیاں بھی سدا نم ٹھولا
توہڑے ہجر نچ جان مُکا چھوڑی حسرت رہیا ہے ہڈیاں چم ٹھولا

ظ

ظالماں ظلم کما نہ ہی اوڑک ظلم کو آپ زوال ہوسی
مٹ جاندا ہے اپنے آپ آخر بھانویں کتنا بہت کمال ہوسی
جھہڑ اُڈدا ہے اسمان اُتے ہک دِن وانگ زمین مثال ہوسی
جدوں بجسی حشر دی صور حسرت ختم دنیاں دا جنجال ہوسی

ع

عملاں دی جے گل کریئے خالی اپنا آپ نظر آوندا ہے
کس رنگ پیشگی نچ دربار ہوسی دل بہتا ہن گھبراوندا ہے
تائب ہوجاؤ میں بخش دیساں سچا رب ایہہ خود فرماوندا ہے
نیواں ہوکے حسرت عرض کردا کیتے اپنے تے پچھتاوندا ہے

غ

غماں نے آکے نھیر کیتی گھمن گھیر نچ ڈبیا دل یارا
توہڑے ہجر نے چین قرار کھسیا نچ خاب دے آکے مِل یارا
نہ ہی ترس کیتا ماہڑے اتھرواں تے توہڑا دل ہے باٹی سِل یارا
توہڑے غم نال حسرت مرجاسی جیکر ہور کیتی کجھ ٹھِل یارا

ف

فکر توہڑا ماہرے روح اندر رگ رگ دے بچ تہان تیرا
نوہنہ نوہنہ دے بچ توں بسدا ہیں وصف خاص ہے لامکان تیرا
تیرے حکم تے جان نثار کردے عاشق سندے جد فرمان تیرا
حسرت زمیں دے دو گز منگدا ہے فرش، کُرسی عرش اسمان تیرا

ق

قاصدا بچ دربار سوہنے ماہڑی عرض ہتھ بھن سنا جاویں
آکھیں ہجر دا روگ ستاوندا ہے آکے قول قرار نبھا جاویں
جند بچ فراق دے تڑفدی ہے سوہنے یار کو گل سمجھا جاویں
ماہڑی آس اُمید کو آن حسرت ہتھاں آپ کفنا دفنا جاویں

ک

کرم توہڑا ماہڑے حال اُتے نہ میں غیر دے طرف تہان کرساں
توہڑے نام تھیں ہر ہر ساہ واری جند جان سجناں قربان کرساں
توہڑے نام دی تسبیح گل اندر ایہہ ہی بچ حیاتی سامان کرساں
سُچے نام دا ورد کما حسرت صبح شام سجرا ایمان کرساں

ل

لکھ واری قربان جاواں توہڑا نام ہے مٹھڑا شیر نالوں
توہڑے نام دی بنجلی ماردا ہاں پھراں وانگ سودائی میں ہیر نالوں
ماہڑے سر تے ہتھ ہمیش رکھیں کدے دور نہ ہوئیں دلگیر نالوں
حسرت لیکھ بچ توہڑا دید ہوئے باقی لوڑ نہ کجھ تقدیر نالوں

م

موڑ مہار دل جانیاں وے عمر گزری رستے رولیاں میں
توہڑی دید دی خاطر ایہہ دل تڑفے ہائے پل پل اکھیاں ڈھولیاں میں
توہڑے ملن دی تاہنگ بچ پیاریا وے گوڑی مُل نت آساں تولیاں میں
توہڑے وصل دی خاطر سائیاں وے حسرت لکھاں اُمیداں کیہولیاں میں

ن

نفل نماز تہ فرض پنہلے جس دن تھیں توہڑا تہیان کیتا
روزہ، حج زکواۃ نہ یاد رہیا جنت دوزخ نہ کجھ بیان کیتا
توہڑے خوف دے نال تھر تھر کماں جدوں غور میں کھول قران کیتا
توہڑے فضل دی آس ہے بس حسرت ایہہ ہی دین تہ نال ایمان کیتا

و

وصل دی آس بچ عمر گزری کئی وار میں گھمن گھیر ڈٹھے
تہپ چھاں دی کھیڈ بچ جان مُکی نت لیکھاں دے ہیر تہ پھیر ڈٹھے
غماں مار چپہاتی اس دل اُتے پل پل دُکھاں دے نہیر ڈٹھے
توہڑے باجھ ایہہ کیہر ویران حسرت پہنجے شیشیاں دے بس ٹہیر ڈٹھے

ی

یاد توہڑی ماہڑی روح بنکے بسیں دل دے صاف مکان اندر
اَنَ اَقرَبُ عَلیکَ، صاف ظاہر تُساں آپ کیتا قرآن اندر
شاہ رگ تھیں توں قریب سجناں کئیاں غیراں کو آنا تہاں اندر
حسرت عاجزی نال دُعاء منگے جاواں دنیاں تھیں ایمان اندر

باراں ماہ

چیتر

چڑھدا چیتر تہ ٹھنڈ دا زور کہٹدا اتھرتی فر ہک وار جوان ہوندی
برف نس کے جنگلاں کول جُلدی زمیں سبزے نال نشان ہوندی
ہری ہوجاندی ہر ہک ڈالی جیہڑی نال خزاں بے جان ہوندی
توہڑی یاد دے نچ بے درد حسرت ماہڑی جندڑی مچ پریشان ہوندی

بیساکھ

آیا جدوں بیساکھ بہار آئی مالک ہر ڈالی پھُر پھُور کیتی
پھلاں خوشبو خوب کھنڈا چھوڑی رب پھُوراں دعاء منظور کیتی
چارے پاسے بساکھی دے خوب میلے ماہڑی زندگی ہجر رنجور کیتی
سجن ٹُر گئے بھن پہار حسرت نازک جند جئیاں تندور کیتی

جیٹھ

آیا جیٹھ دا جدوں پُر جوش مہینہ پہاڑاں طرف فرلوک روان ہوئے
ہوئے فر ویرانے آباد مُڑ کے خالی کوٹھیاں نال مکان ہوئے
خوش ہو جے پنچھی گیت گاندے خوش حال حیوان انسان ہوئے
ماہڑے دلے کو لگدی چھو بھ حسرت جد جد بھی توہڑے تہان ہوئے

ھاڑ

گرمی ہاڑ دی بہت ستاوندی ہے تُھپ ساڑ کے تھرتی لال کردی
پانی کٹھیاں دے بچ زور کردا برف گل کے خوب اُبال کردی
جنیڑے ہجر دے غماں نے ساڑ سٹے رُت اُنھاں کو کے نہال کردی
حسرت مُڑ کے آ ہُن وطناں کو ہک آس نمانی سوال کردی

ساون

ساون آن کے تُھند غبار اِتھے اپنے خوب نظارے لاوندا ہے
بارش بہُر دی تھرتی ٹھنڈ پیندی پل پل بچ دل پرچانودا ہے
ماہڑی اکھیاں تھیں برسات ڈُھلدی ظالم توہڑا خیال جد آوندا ہے
سنگن سہیلیاں رل مِل نال بیٹھن حسرت غم توہڑا مچ کھانودا ہے

پئھادرا

آیا پئھادرے دا جدوں دور مُڑ کے پکا تھرتی سبزہ زار ہویا
زور کھٹ گیا ہن کٹھیاں دا پانی ماہلیاں دا ٹھنڈ اٹھار ہویا
میوے باغاں دے پک تیار ہوئے ہریا حسرت سب گلزار ہویا
دیسی کون خوش خبری وصل والی سوہناں جد سمندروں پار ہویا

اَسّو

چن اسّو والا جدوں چڑھدا ہے رُت عجب نظارے بدلان لگی
ٹھنڈی ہوا لگی سبز ماہلیاں کو بوٹی پیلا رنگ بٹان لگی
خالی ہون لگے فرٹھوک ٹھہارے کہلی جند کجھ ہور گھبران لگی
حسرتؔ ہوگئی ہن اُجاڑ بستی توہڑی یاد بے درد ستان لگی

کتک

رُت کتک دی وِچ اُداس ہوندی زور مُکدا پتراں ڈالیاں دا
سبزہ سڑ کے تہرتی لال ہوندی پیلا رنگ بن بوٹیاں ماہلیاں دا
اُڈ جاندے پردیس دے پکھنوں بھی دہساں رنگ کے بھکاں خالیاں دا
حسرتؔ خاب سارے چکنا چور ہوئے کوئی مُل نیہہ آساں پالیاں دا

منگھر

منگھر آن کے چھٹی نے زور کیتا کمن بوٹے انسان حیوان اج کل
مُڑ آیا ہے کالا سیال لوکو کیتے ٹھنڈ نے سب پریشان اج کل
دینہہ پل پل مُنھ چھپا کہندا لوک جمع کردے سامان اج کل
ایسی کدوں حسرتؔ سوہنی بہار مُڑ کے دل بسدے وچ ارمان اج کل

پوہ

نہیرا پوہ دا کورا ٹھنڈ نالے راتاں کالیاں لمیاں آجاون
برف آن کے ڈیرا فر لاندی ٹھنڈ دِکھ کے سب کبھرا جاون
اندر کبھراں دے خلقت قید ہوندی چٹی برف تھیں کجھ شرما جاون
بندی خانے وچ ہجر دے قید حسرتؔ کوئی متھے دے لیکھ ازما جاون

مانہ

چڑھیا مانھ تے بہر دی برف زیادہ ہر چیز وچ چھول چھپا چھوڑی
بھار لدیا بوٹیاں ہور زیادہ چٹی چادر ہر چیز تے ڈھا چھوڑی
ٹرن پھرن بھی ہویا بہت مشکل جند قید دے وچ کبھرا چھوڑی
ایسی فر حسرتؔ کدے بہار مُڑ کے تو ہرے ملن دی آس سمجھا چھوڑی

پھگن

پھگن آوندا بہار دی آس مُڑ دی تھوڑا کبھٹ برف دا انبار ہوندا
لوک کوٹھیاں چڑھ کے کھیڈ کھیڈن خوشی مستی دا ظہار ہوندا
لاغر تن وچ تھوڑی جان ایندی مِٹھی تبھپ تہ کبھٹ غبار ہوندا
جھولی خوشیاں بھردا میں حسرتؔ جے کر یار سوہنا وفا دار ہوندا

گیتاں

مُڑ آجا سجناں وے تک حال نمانے دا
ہک تہ جدائی ہے دوئے ہاسا زمانے دا

اکھیاں تھک گئیاں تک تک کے راہواں کو
کس کو راز دہساں اس درد نمانے دا

اوہ زخماں لاٹریا فر حال بھی نیہہ پچھیا
میں درد سمھال کہدا اس یار ایانے دا

بچ پردیساں دے جینواں بھی تہ کے جینواں
دہس کے اعتبار کراں اس شہر بے گانے دا

کے حال سناواں میں دل غم بچ ڈُبیا ہے
کجھ درد نواں حسرت کجھ زخم پرانے دا

مُر آجا سجناں وے تک حال نمانے دا
ہک تہ جدائی ہے دوئے ہاسا زمانے دا

چناں ٹھوکاں آ ہک واری
ٹھوک اساں دی بہت پیاری

------چناں ٹھوکاں آ

چناں چھمر پئے گاون
ماہڑے دل دے درد جگاون

-----چناں ٹھوکاں آ

چناں اینگے دے پھل کھلے
وچھڑے مُڑ کدے نہ ملے

-----چناں ٹھوکاں آ

چناں پکھنوں گیت سناون
ٹُٹے دل دے تار ہلاون

-----چناں ٹھو کاں آ

چناں دے نہہ چڑھیا ہے چوٹی
توہڑی نیت ہے شائد کھوٹی

-----چناں ٹُھوکاں آ

چناں ایہہ رُت مڑ نہ ایسی
سدا نہ حسرتؔ گیت سنیسی

-----چناں ٹُھوکاں آ

ماہڑے ہی سائے تھیں مُکو تہ نہ جدا رکھو
ایہہ گل ضرور ہے دوگز دا فاصلہ رکھو
جے گل بھی لگنا اگر موت ہے تے زندگی کے ہے
خلوص دِل تھیں تہ سینے تھیں رابطہ رکھو

جہلم دے پانیاں وے لاسیں کدوں پار نی
دل دیاں تاہنگاں سبے رہ گئیاں اُدھار نی

تُسدے وچھوڑے چناں جین دانیہہ چھوڑ دے
اکھیاں نمانیاں دے اتھروں نچوڑ دے

ہک جند کہلی ہے تہ دُکھ وے ہزار نی
دل دیاں تاہنگاں سبے رہ گئیاں اُدھار نی

تک تک حال ماہڑا لوک پئے ہسدے
ہسدے نمانی کولوں دور دور نسدے

دہس آکے جگ اُتے کون غم خوار نی
دل دیاں تاہنگاں سبے رہ گئیاں اُدھار نی

سینے نال لا کہناں توہڑیاں نشانیاں
کجھ ماہڑے کول نیہہ وے دلے دیا جانیاں

گُتھو منگ آنا حسرت دلے دا قرار نی
دل دیاں تاہنگاں سبے رہ گئیاں اُدھار نی

اپنے غم دی قید تھیں نکل کم کسے دے آیا کر
لوکاں واسطے ڈھونڈ خوشی کو اپنی فکر پہلایا کر
ہک دوئے تھیں کھس کے کھینا عادت ہے حیوانی
پیار تہ ہمدردی دا جذبہ ہوراں کو سمجھایا کر

دیس توہڑے میں آساں سجناں
دُکھڑے آپ سناساں سجناں

توہڑیاں تاہنگاں رکھاں دل وچ
بس آساں لکھاں دل وچ

گل ارمان کہماساں سجناں
دُکھڑے آپ سناساں سجناں

اس پاسے بھی موڑ مہاراں
پنجرے کول بھی آن بہاراں

رستے باپھل ڈھاساں سجناں
دُکھڑے آپ سناساں سجناں

توں خوش قسمت دیساں والا
میں دُکھیا پردیساں والا

کد تک پریت نبھاساں سجناں
دُکھڑے آپ سناساں سجناں
دیس توہڑے میں آساں سجناں

آسجناں ایہہ ٹھوکاں ٹُہارے یاد کرن
ماہلیاں دے اوہ رستے بھی فریاد کرن

اوہ چھم چھم فر ساون والا مُڑ آیا
مدتاں تھیں پردیسی پھیرا نیہہ لایا
چھٹ گھڑی پردیسی کیہر آباد کرن
آسجناں ایہہ ٹھوکاں ٹُہارے یاد کرن

سَتھرے دے قالین اُتے خوش رہندے ساں
دودھ، ملائیاں، مکھن چُوری کھیندے ساں
پل پل مکو خیال توہڑے ناشاد کرن
آسجناں ایہہ ٹھوکاں ٹُہارے یاد کرن

دور دلے تھیں گیا ہن ویلا خوشیاں دا
گزر گیا ہن حسرت میلہ خوشیاں دا
دل دیاں آساں روون تہ فریاد کرن
آسجناں ایہہ ٹھوکاں ٹُہارے یاد کرن

قطعات

سحرگی کو پئی لوڑے غم دی ماری رات
خوشیاں دی فر دے گچھ ہک اُدھاری رات
جس نگری وچ ڈینہہ دوپہری نہیرا ہے
شرم کے اُس تھیں چھپدی رہی بے چاری رات

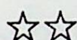
فر راہ توہڑے تھیں یاد دی سوغات کیہن جُلاں
ساون وچ اتھرواں دی برسات کیہن جُلاں
ہن تہ خوشی دا چھاڑ بھی دل کول نہ رہیا
تُہکھدی جئی غماں دی ہک رات کیہن جُلاں

چار دناں دی گل دا رونا کے روسیں
دو پل دی محفل دا رونا کے روسیں
ایہہ دنیاں تہ ساری مُچ بے چاری ہے
توں اپنی مشکل دا رونا کے روسیں

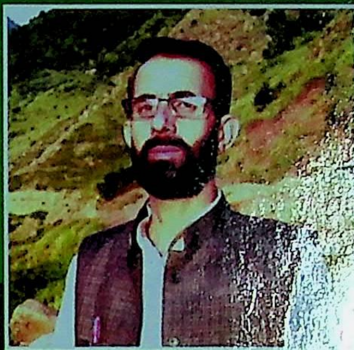

زندگی دے خواب دی تعبیر دُکھ
اپنی زُہدی دی کدے تاثیر دُکھ
کِتنا سوہنّا شہر بسدا دوستا
اپنے ہتّھاں دی کوئی تعمیر دُکھ

فر کدے نہ چھیڑیں پُٹلیاں یاداں کو
زخم پرانے صدقے ہور دُکھائیں نہ
ماہڑے لیکھاں دی اوہ رات کلکھی نہ مُکسی
توں سحرگی دے گیت سناندا آئیں نہ

عبدالمجید حسرت بہ یک وقت ہِک نقّاد، محقق، ترجمہ نگار، افس[illegible]ر ہور بہترین شاعر ہینڑ۔ اوہ کئیاں زباناں نِچ لِکھنے ہینڑ ہور نویں نسل نیاں لکھاڑیاں [illegible]سرت ہِک نمایاں ناں ہے۔ جس سُن اپنی محنت لگنڑ نے ناں ناں اپنّیاں معیاری [illegible] نے ذریعے تاولیاں ہی ادبی ذوق وشوق رکھنے والیاں نیاں دِلاں نِچ اپنی جگہ بنائی [illegible] سُن ویلے کو ویلے معاشرے نِچ رونما ہونڑ والیاں تبدیلیاں کی مدّنظر رکھ کے اپنے [illegible] بے تہ مشاہدے نی بُنیاد اُپر اپنے قلم نے ذریعے لوکاں نیاں دُکھ درداں کی اپنّیاں شعراں نِچ ٹھہالیا۔ حسرت نا طرزِ تحریر بغیر کسے ابہام دے بالکل سادہ ہور عام فہم ہے۔ جہڑا قاری کو اپنے پاسے چھِکدا ہے۔ اوہ پہانویں نثر ہوئے یا نظم، اُنھاں نی علمی بصیرت اُنھاں نیاں تحریراں نِچ صاف چھلکدی ہے۔ اُنھاں نے شعراں کی پڑھ کے لگدا ہے کہ واقعی اُنھاں نے سینے نِچ ہِک دردمند دِل تھہڑکدا ہے جہڑا ہر ویلے انسانیت نی بقا واسطے فکر مند رہندا ہے۔

رَت برِتی اِس نگری دی ہٹّی تے

میں چھلیا انسان دی قیمت کے پچُھاں

منیا کہ اِس نوجوان قلم کار کی علمی ادبی دُنیا نِچ حالیں کافی پینڈا طے کرنا ہے لیکن اِس نے ذوق تہ شوق کی تکدیاں ایہہ آکھنا مناسب رہسی کہ ہِک تہاڑے اوہ ضرور اُس منزل تکر پہچ جاسی گا جس نی ساریاں کی اُڈیک رہنی ہے۔ اُنھاں نا ایہہ شعری مجموعہ "پہنل پہنلیکھے"، بلاشک پہاڑی ادب نِچ ہِک گراں قدر بادہ ہے۔

پرویز مانوس